RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Мустақиллик байрамига 28 кун қолди

Ватанпарварлик нафақат ўз юртига меҳр қўйишда, балки ўзни у билан бир бутунликда ҳис қилиш, унинг озодлигини қадрлаш ва яхши-ёмон кунларида кўрсатилган фидойиликда намоён бўлади.

Қонун - ҳам қилич, ҳам қалқондир!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ–ОММАБОП ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 ЙИЛ 30 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 1999 ЙИЛ 3 АВГУСТ, СЕШАНБА | № 31 (131) | Сотувда эркин нархда

ЮРТБОШИМИЗ 1999 ЙИЛ 1-ЯРМИДАГИ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАР ЯКУНИЙ ЙИҒИЛИШИДА АЙТДИЛАРКИ:

Вазирлар Маҳкамасининг агросаноат комплекси Адлия вазирлиги билан биргаликда жуда қисқа муддатда шартнома муносабатларини яхшилаш, раҳбарларга нисбатан шартномалар тузиш ва ўз зиммасига олган мажбуриятларни бажариш юзасидан қатъий тартиб ўрнатиш борасида талабчанликни оширишга қаратилган амалий тадбирларни ишлаб чиқиши ва ҳаётга жорий этиши лозим.

Шунга эришиш керакки, шартнома мажбуриятларини бузиш тўғрисидаги ҳар бир аниқланган факт атрофлича муҳокама қилиниши, бунга йўл қўйган раҳбар ёки шахслар эса амалдаги қонунга биноан жавобгарликка тортилиши лозим.

...Ҳар сафар гапиришга тўғри келаётган оддий бир ҳақиқатни ҳаммамиз яхши тушуниб олишимиз лозим. **Ҳозир эски билим ва тажриба билан узоққа бориб бўлмайди.**

Вақт шиддат билан тўхтовсиз олға бормоқда, уни ҳеч нарса тўхтата олмайди. Ҳаёт ўзгармоқда, шароит ўзгармоқда, бозор иқтисодиётига, демократик янгиланишларга ва биринчи навбатда раҳбарларга ҳамда бошқарув ходимларига қўйиладиган талаблар ўзгармоқда.

Гап бизнинг профессионал савиямиз ҳақида бормоқда. Амалга оширилаётган ислоҳотларни, ўзимиз яшаётган жамиятни янгилашни тушуниб етишимиз тўғрисида бормоқда. Гап фуқаролик мавқеимиз тўғрисида, ниҳоят халқ ва жамият олдидаги бурчимиз ҳақида бормоқда.

...Бугунги кундаги асосий вазифамиз - танлаб олган ислоҳотлар ва янгиланиш йўлимиздан орқага қайтмаслик.

...Бугунги кундаги асосий вазифамиз - мустақиллигимизни янада мустаҳкамлаш, мамлакатимизнинг халқаро обрўсини ошириш, хонадонимиздаги хавфсизлик, барқарорлик, тинчлик ва тотувликка нисбатан бўлаётган ҳар турли таҳдид ва хавф-хатарларга нисбатан огоҳ ва ҳушёр туришдир. Олий Мажлиснинг XIV сессиясидаги «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» маърузасида баён қилинган иқтисодий ва ижтимоий тараққиёт стратегиямизнинг асосий йўналишларини амалга оширишдир...

...Бугунги кундаги вазифамиз - халқ турмушини яхшилашдир, токи диёримизда яшаётган ҳар бир инсон ўзи ва ўз оиласи мисолида ўз фаровонлиги ортиб бораётганини ҳис қила олсин...

Сен қалбдаги мангу иймоним,
Истиқлолим, жону жаҳоним!

йилнинг саксон мўъжизаси

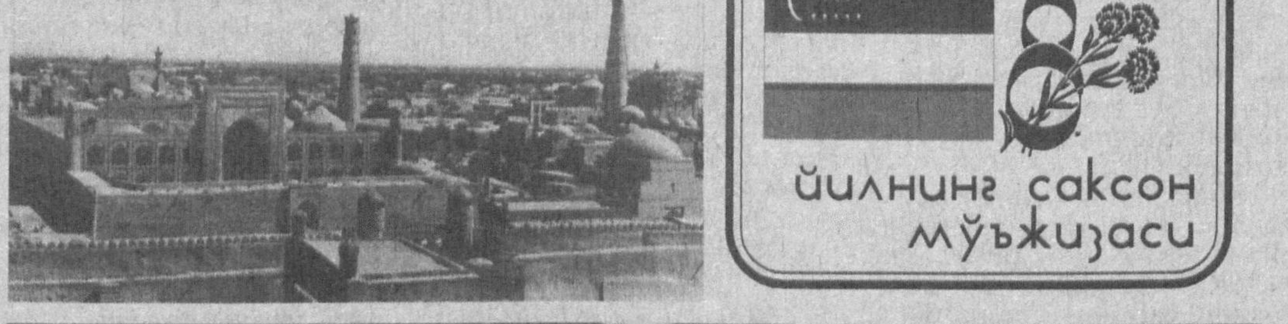

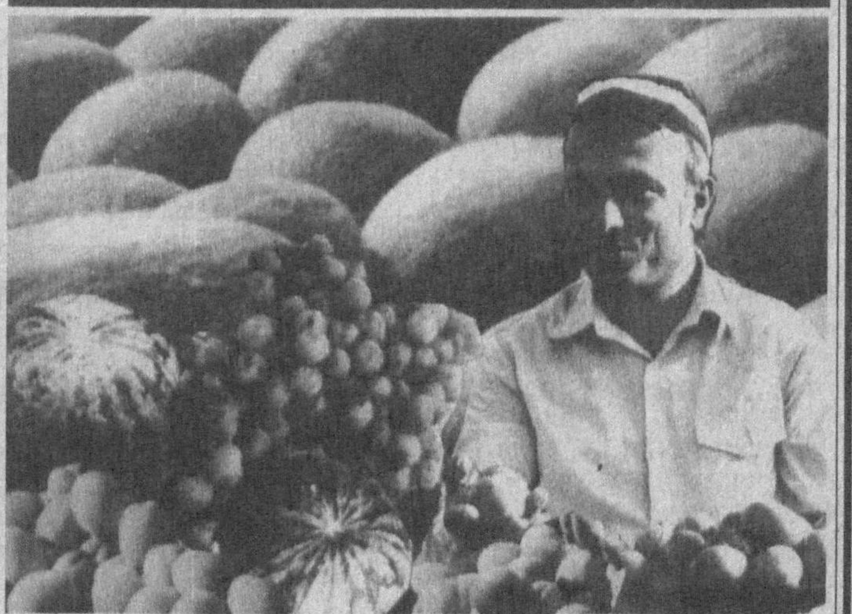

Эътироф

ЎЗ ЙЎЛИНИ ТОПГАН ЮРТ

Дунёда бозор иқтисодиётига ўтиш ва жамият ҳаётини демократлаштиришнинг халқаро миқёсда эътироф этилган бир талай моделлари мавжуд. Аммо Ўзбекистон миллий тараққиёт борасида аввалбошданоқ ўз йўлидан борди. Бу йўл бугунги кунда «ўзбек модели» деган ном билан машҳур.

Сафарга шайланаётган одам манзилга тезроқ элтадиган энг қулай йўлни ахтаргани каби эски тузум бағридан озод бўлиб, янги жамият сари интилаётган мамлакат ҳам ўзига мос йўл қидиради. Йўллар ҳам кўп. Тажрибадан ўтгани қанча-ю, ўтмагани қанча. Хўш, 130 йил мобайнида истибдод домида қолган, тараққиёт дунёсидан тамоман ажратиб ташланган мамлакат учун уларнинг қайси бири афзал эди? Ўзбекистон кўзга кўринган давлатларнинг тараққиёт моделини синчиклаб ўрганди, турли-туман маслаҳатларни эшитди. Лекин хулосанинг гали келганда ўз фикрида қатъий туриб олди: **бизнинг ўзимизга хос ва ўзимизга мос йўлимиз бўлиши керак.**

Россия ва собиқ СССР ҳудудидаги бошқа айрим мустақил давлатлар ислоҳот йўлида ҳеч қандай натижага эришмасдан турибоқ мақтанишга зўр берди: ўзларининг қандай йўл танлаганларини айтиб керилди. Лекин танланган йўл натижа берадими, йўқми, ҳамма гап шунда эди.

Уларнинг йўл танлаш борасидаги тажрибаларида аниқ иқтисодий мақсадлардан кўра сиёсий мақсадларнинг устунлиги яққол сезилиб турар эди. Мақсад - ўзларини имкон қадар демократ қилиб кўрсатиш ва шу тариқа Ғарб дунёсига маъқул йўл тутаётганини таъкидлаш, осонгина обрў топиш эди. Бугунги кунда, орадан 7-8 йил ўтганидан кейин ўша мамлакатлардаги чала ислоҳотлар ҳақида ўйласангиз, уларда чиндан ҳам прагматизмдан кўра популизм, ҳаётийликдан кўра хаёлийлик, амалийликдан кўра амбициячилик кучлироқ эканлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Масалан, дастлаб собиқ СССРда, кейинроқ Россия Федерациясида амалга оширилиши кўзда тутилган, охир-оқибатда на ерда-ю, на кўкда амалга ошмай, қумга сингган томчидек ғойиб бўлган «500 кунлик дастур»ни ёки Егор Гайдарнинг шок терапияси - фалаж этиб даволашга асосланган ислоҳотларини эсга олинг. Улар Россиядаги ҳақиқий воқеликка мос келмагани, халқнинг орзу-умидларини ҳаққоний акс эттирмагани учун амалга ошмади. Бошқача айтганда, Россиядаги ижтимоий-сиёсий вазият ғарбона ислоҳотлар моделини рад этди. Чунки 70 йилдан зиёд вақт мобайнида социалистик режали муҳит шароитида фаолият юритган иқтисодиётни бир ҳамла билан эркинлаштириш, 70 йилдан зиёд муддат мобайнида социалистик қадриятларга кўникиб қолган жамиятни 6 ойга қолмаёқ демократлаштириш ақлга сиғмайдиган иш эди. Бунинг учун социалистик инқилобни тескари бир шаклда, бинобарин, мислсиз фожиаларга йўл қўйиб, амалга ошириш тақозо этиларди. Яъни бундай ислоҳотлар эски тузилмаларнинг бир зумда фалаж бўлиб қолиши ва пировардида жамиятда кучли ижтимоий пўртаналар юз беришига сабаб бўлар эди. Тўғри, эски тузилмалар ёмон фаолият юритар, ўта самарасиз ишлар эди. Лекин ёмон бўлсада, жамият эҳтиёжларини энг кам миқдорда қондириб туришга қодир, демакки, жонсиз ва фалаж тузилмалардан кўра афзал эди. Президентимиз таъбири билан айтганда, янги уй битгунича эски уйда яшаб туришга барибир мажбур эди. Фаолият юритиб турган тузилмаларнинг барчасини вайрон этиш эмас, яроқлисидан имкон қадар фойдаланиш, яхшиларини аста-секин яратиб бориш - биз танлаган йўлнинг асосий хусусиятларидан бири эди.

Тараққиёт талабларига жавоб бера оладиган, ғоятда самарали фаолият кўрсатадиган тузилмаларнинг эса ўша пайтда фақат хаёлий модели, тасаввурдаги намунаси, хомаки нусхаси мавжуд эди. Хаёлдаги нарсанинг жозибасига учиб, нақд нарсанинг баҳридан ўтиш ақлдан эмас эди.

Шу боис Ўзбекистон танлаган йўл ғоятда ибратли. У аввалбошданоқ ўз халқи манфаатларини ҳар нарсадан афзал билди. Мамлакат раҳбарияти сохта демократия учун эмас, бошқаларни мамнун этиш, кўнглини олишга қаратилган ислоҳотлар учун эмас, балки халқ ҳаётини яхшилашга хизмат қиладиган амалий мақсадлар учун курашди. Бинобарин, Ўзбекистон учун энг маъқул тараққиёт модели халқининг манфаатларига тўла-тўкис мос келадиган, элнинг омонлиги-ю, юртнинг осойишталигини асрайдиган, тинчлик ва барқарорликка зиён етказмайдиган ҳамда жамиятни бир соҳилдан иккинчи соҳилга улоқтириб юбормайдиган модел эди.

Президент Ислом Каримов мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ Ўзбекистоннинг ўзига хос миллий тараққиёт йўли ҳақида бундай деган эди: **«Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, сохта инқилобий сакрашларсиз, фожиали оқибатларсиз ва кучли ижтимоий ларзаларсиз, эволюцион йўл билан нормал, маданиятли тараққиётга ўтиш - танлаб олинган йўлнинг асосий мазмуни ва моҳиятидир. Одамларнинг онги ва турмушига ўнлаб йиллар мобайнида кўпинча зўравонлик йўли билан сингдирилган нарсаларни бир зумда ўзгартириш мумкин эмас. Бунинг учун ижтимоий гуруҳлар ўртасидаги муносабатларнинг кескинлашувига ва уларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга барҳам бериш билан жамиятни янгилаш ва ўзгартириш зарурлигига одамларнинг ўзини ишонтириш, ҳаракатга келтирувчи кучларни ва меҳнатнинг рағбатлантирувчи омилларини ўзгартириш мумкин».**

Тенг ярмини болалар ташкил этадиган, совет даврида турли шаклларда мунтасил давом этиб келган тазйиқу таъқиблардан силласи қуриган, ҳар қандай ижтимоий ларза ва компаниябозликлардан зада бўлган халқнинг орзу-интилишлари айнан ана шундай йўлни тақозо этар эди.

Тўғри, бундай йўл четдаги «холис маслаҳатгўй»ларнинг барчасига ҳам маъқул эмас эди. Улар аҳолисининг тенг ярми болалар бўлган ва ижтимоий муҳофазага муҳтожлик сезган, иқтисодий жиҳатдан собиқ марказга 60-65 фоиз қарам ҳисобланган, мустабид тузумнинг хом ашё базаси саналган мамлакатнинг «демократия ўйини»га ўйнамаётганидан, «Биз демократик жамият қураяпмиз!» дея аюҳаннос солиб, эски турмуш аломатларини таг-туги билан қўпориб отмаётганидан ҳайрон эди. Улар Ўзбекистонда ҳам «демократик инқилоб» юз беришидан, халқнинг турли партияларга бўлиниб, ўзаро ҳисоб-китоб қилишидан умидвор эди. Лекин ҳар қандай инқилоб каби «демократик инқилоб»нинг оқибати ҳам қонли фожиалар билан тугаши аниқ эди. Буни собиқ СССР ҳудудидаги айрим давлатлар тажрибаси тўлиқ тасдиқлади. Ён қўшнимиз Тожикистон «демократик инқилоб» йўлидаги курашлар натижасида юз берган фожиалардан ҳали ҳам ўзига келолгани йўқ.

Ўзбекистон қандай натижа бериши номаълум бўлган мавҳум ғояларни деб, ўзи ўтирган шохни кесмади, ўзи яшаётган уйнинг пойдеворини қўпормади. Ўзбекистоннинг йўли ақл-идрок йўли эди. Ўзбекистоннинг йўли ўз халқининг озод ва фаровон ҳаёт зарурати тақозо этадиган, миллатнинг иродасини акс эттирадиган йўл эди. Ўзбекистоннинг йўли ўтмишнинг аччиқ тажрибаларига таянган, замоннинг барча эврилишларини назарда тутадиган йўл эди.

Шунга қарамай, ён-атрофдан турли-туман таънаю, дашномлар ёғилар, айниқса, Россиядаги айрим кучлар ва матбуот нашрлари Ўзбекистонни эскича йўлдан боришда, қолоқликда айблар эди. Уларнинг нуқтаи назарига кўра Россиядек улкан мамлакат ислоҳотлар борасида шок терапияси йўлини тутдими, бас, унинг собиқ мустамлакалари ҳам шу йўлдан юриши лозим эди. Яъни улар ёш мустақил давлатларга ҳамон ўз мустамлакаларидек менсимай қарар, ҳануз империяпарастлик кайфияти билан фикр юритар эди. Бинобарин, аслида уларнинг ўзлари эскилик - империя тарафдори, ўзлари ҳали ҳам кечаги мезонлар билан мулоҳаза қилувчилар эди. Аслида уларнинг ўзини қолоқликда, империяпарастликда айбласа ўринли бўларди. Лекин ҳаёт - энг одил ҳакам. Орадан етти-саккиз йил ўтмаёқ кимнинг йўли тўғри экани аён бўлди-қолди. МДҲ давлатлари ичида фақат Ўзбекистон иқтисодиётида ўсиш суръатлари кўзга ташлана бошлади. Мамлакатимиз бугунги кунда ўз тараққиёт йўлидан изчил ва собитқадамлик билан бораётгани ва ижтимоий-иқтисодий ривожланиш кўрсаткичлари билан собиқ СССР ҳудудидаги мустақил давлатлар ичида алоҳида ажралиб турибди. Бизда жамият асослари тинч ва осойишта йўл билан, босқичма-босқич янгилаб борилди. Шу боис ҳаёт мароми бузилмади, рўзғордан барака, турмушдан файз йўқолмади. Бозорнинг шафқатсиз қонуниятлари бизнинг заминимизда, миллий қадриятларимизни унга эш қилиб ривожлантирганимиз, давлат томонидан кучли ижтимоий сиёсат юритилгани учун унча сезилмади.

Шу ўринда миллий ислоҳотларимизга хос икки муҳим жиҳатни таъкидлаш лозим деб биламиз. Биздаги ислоҳотлар босқичма-босқич амалга оширилгани учун барқарорлик изчилликда ривожланиб борди. Айрим давлатларда бўлгани каби ислоҳотлар стратегияси тез-тез ўзгартирилиб, бошланган жараён ўлда-жўлда қолиб кетгани йўқ.

Яна бир муҳим жиҳати - биздаги ислоҳотларнинг ижрочиси, амалга оширувчиси аниқ эди. Яъни бизда давлат - бош ислоҳотчи. Маълумки, ўтиш даврида давлат барча ўзгаришларнинг ташаббускорлари ва ислоҳотлар кафолати сифатида намоён бўлади. Бизнинг миллий тараққиётимиз мисолида бу ҳақиқат яна бир карра тасдиқланди. Баъзи мамлакатларда эса давлатнинг ислоҳотчилик ролига етарлича эътибор берилмагани учун хийлагина дуруст ғоя ва дастурлар ҳам амалга ошмай қолиб кетди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнининг муҳим қирралари, халқ фаровонлиги, юрт ободлигини оширишга хизмат қилаётган салмоқли натижалари жуда кўп. Уларнинг барчасини бир-бир санаб ўтишнинг имкони йўқ. Энг муҳими - халқ тафаккурининг темир исканжалардан халос бўлгани, озодлик ва ҳурлик жамият турмуш тарзига айлангани, халқимиз ўзлигини ўз йўли орқали дунёга яна бир бор намоён қила олганидир.

Ўзбекистон давлат мустақиллигини қўлга киритиб, бундан буён ўз тақдирига ўзи хўжайин эканини жумлаи жаҳонга маълум қилган бўлса, тараққиёт борасида ўзига хос йўл танлаб ва бу йўлдаги ислоҳотларни муваффақиятли тарзда амалга ошириб, ўз тақдирига эгалик қилишга нақадар муносиб эканини ҳам исботлади.

Йиллар ўтар, замонлар ўтар, келажак авлодлар Ватанимиз тарихини синчиклаб ўрганиб, мана шу мураккаб ислоҳотлар даврини «Ўша пайтда боболаримиз энг тўғри йўлни танлаган эдилар» дея ғурур билан таъкидлаши турган гап.

Муртазо ҚАРШИБОЙ

Олий Мажлиснинг XV сессияси олдидан

ҚОНУН ИЖРОСИ БИЛАН КУЧЛИ

Юртбошимиз И.Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг VI сессиясида суд қарорларини ижро этиш тизимини қайта ташкил этиш ва амалга ошириш зарурлиги тўғрисида фикр билдирган ва аниқ йўналишларни кўрсатиб ўтган эди. Сўнг 1997 йил 5 февралда «Хўжалик судларининг қарорлари ижросини таъминлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида» Фармон чиқди. Унинг 6-банди ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Олий суди, Олий Хўжалик суди ва бошқа тегишли вазирлик ҳамда идоралар ҳамкорлигида **«Суд ижрочилари тўғрисида»** ва **«Суд ва бошқа органлар актларини ижро қилиш тўғрисида»** қонун лойиҳалари ишлаб чиқилди. Бу иккала лойиҳа ҳам навбатдаги XV сессия кун тартибидан ўрин олган.

Таъкидлаш жоизки, амалдаги «Судлар тўғрисида»ги қонунга мувофиқ суд ижрочилари Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Процессуал кодекси ва шу асосда ишлаб чиқилган «Ижрони юритиш қўлланмаси»га таяниб фаолият кўрсатиб келмоқда эдилар.

Табиий савол туғилади: бугун «Суд ижрочилари тўғрисида» ва «Суд ва бошқа органлар актларини ижро қилиш тўғрисида»ги қонунларни қабул қилишга зарурат борми, бўлса улар нималарда ифодаланади?

Бизнингча, бундай зарурият мавжуд. Фикримни далиллаш учун тубандаги ҳолатларни келтириб ўтиш етарли деб ҳисоблайман.

Биринчидан, ижро билан боғлиқ муносабатларни тартибга солувчи Республика Фуқаролик Процессуал кодексида суд қарорларини ижро этиш тартибига оид ҳуқуқий нормалар мавжуд эмас.

Шу сабабли нафақат суд, бошқа ваколатли органларнинг қарорларини ҳам ижро этиш механизмини тартибга солиш учун бундай қонун қабул қилиниши ҳаётий заруратдир.

Иккинчидан, амалдаги Хўжалик процессуал кодексида суд ҳужжатларини ижро этиш талаби 209-220-моддаларда акс этган бўлиб, улар ижро билан боғлиқ ҳолатларнинг ҳуқуқий жиҳатдан тўлиқ тартибини аниқламайди.

Учинчидан, ҳар қандай қонун ижроси билан кучли. Улар ижроси тўлиқ таъминланмас экан, давлат номидан эълон қилинган ҳужжатнинг мавқеи, қолаверса, қонунга ишонч йўқолади. Масалан, 1997 йилда суд ижрочиларидан иш юритувига 237 мингдан ошиқ ижро ҳужжатлари келиб тушган. Шундан 1157 таси талон-тарож ва бошқа жиноятлар орқали давлат ва жамоат ташкилотларига етказилган зарарни ундириш ҳақида бўлган. Улар юзасидан 869,5 миллион сўм миқдоридаги зарар ундирилиши керак эди. Барча ҳаракатларга қарамасдан, тегишли ҳуқуқий механизм етмаслиги сабабли салкам 78 миллион сўмлик миқдор ундирилган, холос. Қарийб 800 миллион сўмлик зарар ундирилмасдан қолган. Кейинги йиллардаги аҳвол шундан кўпам фарқ қилмайди. Салбийлашган бўлса борки, аксинча эмас.

Демак, етказилган зарарни ва бошқа мулкларни ундиришда ижро ишини амалга оширувчи алоҳида тизим зарурлиги, у мажбурлов асосида иш юритиш ваколатига эга бўлиши зарурати юзага келганлигини рад этиб бўлмайди.

Тўртинчидан, демократик ҳуқуқий давлатчилик тамойилига кўра кўплаб тараққий этган давлатларда ва ҳатто Россияда ижро тизими суд идораларидан ажралган ҳолда алоҳида тартибда иш юритиши йўлга қўйилган. Бизнинг Конституциямиз ҳамда «Судлар тўғрисида»ги қонунимиз ҳам суднинг алоҳида ҳокимият эканлигини эътироф этган.

Демак, тўғридан-тўғри ижро ишлари билан шуғулланишни суд идоралари ваколатида қолдириш талабга мослик касб этмайди.

Бешинчидан, Республикада Олий Хўжалик суди ва унинг жойлардаги тизимлари, солиқ, божхона қўмиталари, вазирликлар ҳамда идораларнинг Хўжалик Процессуал кодекси, солиқ ва божхона кодекслари, «Маъмурий жавобгарлик тўғрисида»ги ва бошқа қонунларга мувофиқ қабул қиладиган қарорлари ижроси ҳам тўлиқ ва малакали таъминланиши керак.

Бу ўз навбатида мавжуд суд ижрочиларининг иш ҳажми ошишига, вазифалар миқдори кенгайишига, ижро ҳаракатлари кўпайишига олиб келади ва амалдаги ижро тизими бу вазифаларни тўлақонли амалга ошира олмайди. Шу сабабли янги қонун лойиҳасида ана шундай ҳолларда ижро ҳаракати манбалари тўлиқ ўз аксини топган.

Мамлакатимизда мулкнинг барча шакллари, жумладан, хусусий мулкнинг таркиб топиши, улар асосида бозор муносабатларининг ривожланиши, товар-пул муносабатлари асосида фуқаролар, юридик шахслар, давлат, хорижий фуқаролар ва корхоналар ўртасида келиб чиқадиган мулкий муносабатларни, мулк билан боғлиқ ва боғлиқ бўлмаган шахсий муносабатларни, солиқ, божхона ва хўжалик субъектлари билан боғлиқ ижро ҳаракатларини бевосита амалга оширишлик талаб этилади.

Бу фаолиятнинг қамрови жуда кенг. Моҳияти эса ундан-да баланд. Эслатиб ўтиш жоизки, юртбошимиз Ислом Каримов ўз маърузаларидан бирида, қонунлар қабул қилиш бу - масаланинг ярми холос, энг муҳими, уларнинг амалда ишлаши, тўлиғича ижросини таъминлашдир, деган фикрни айтган эди. Муҳокамага қўйилаётган иккала қонун лойиҳаси ҳам назаримда, ана шу фикрларнинг амалда ўз аксини топишида хизмат қилувчи ҳужжатлардир. Уларнинг қабул қилиниши қонунлар ижросини таъминлашда беқиёс хизмат қилади, деб ўйлайман.

Назар ҚАРШИБОЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бўлим бошлиғи

БУГУНГИ СОНДА:

Нафрат тиғида ЛАЪНАТЛАНГАНЛАР — 2-бет

ҲАНГОМА ДАВОМ ЭТАДИ — 3-бет

НОПОКЛИКДАН ЖАБР ЧЕКАЯПМАН — 4-бет

Озод юрт одамлари

РАШИД АКАНИНГ МАКТАБИ

Ернинг тилини биладиган тажрибали деҳқон, моҳир раҳбар Рашид ака Норбўтаевни анча йиллардан бери биламан. Ҳосилот, хўжалик раҳбари, ижроқўм раиси, туман ҳокими, қўйингки, қаерда ишламасин яхши маънода одамлар тилига тушган, эл меҳрини қозонган, Қашқадарёда «эл кайвониси» сифатида ном қозонган Норбўта Шарофнинг ўғли. «От изини той босар» деганларидек, Рашид ота касбини давом эттирди. Чироқчи туманида ҳоким бўлиб ишлаган даври — 1994 йилда «қора шудгор»га жиддий эътибор бериб, туман деҳқончилик тарихида энг юқори — 97 минг тонна ғалла ҳосили олишга эришди. Сўнг... соғлиги боис 1996 йил декабрида Қамаши туманидаги «Қарабоғ» жамоа-ширкат хўжалиги бошқаруви лавозимига ишга ўтганди. Орадан икки ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди. Рашид ака бу ерда ҳам ҳайратомуз фаолият кўрсатиб, оғизга тушди. Суҳбатимиз шу ҳақда...

- Рашид ака, мени кечирингу юрак хасталигидан кейин шундай қолоқ хўжаликни беришганда чўчимадингизми?

- Ўзбек ёзувчиси Тоғай Мурод айтади: «Яшасин, менинг рақибларим!»

(Давоми 3-бетда)

МУНОСАБАТ

Ҳукм ўқилди, аммо...

...Ўшанда 16 феврал эди. Мустақил республикамизда осойишталик ҳукм сурарди. Барча аҳли-фуқаро яхши кайфият, эзгу ниятлар билан бошлаган ишларини шитоб билан давом эттираётган эди. Аммо кутилмагандаги гумбур-гумбурлардан одамлар чўчиб тушди... Кейин маълум бўлдики, бу бир тўда қора ниятли кимсаларнинг ақидапараст, ватанфурушлару истиқлол душманларининг Президентимиз ҳаётига қилган суиқасдлари экан. Тинч ва осойишта ҳаётимизга тажовуз қилиш, истиқлолимизга, мамлакатимиз тараққиётига, келажагимизга қаратилган террорчилик портлаши экан. Оқибатда бегуноҳ инсонлар қурбон бўлди. Қон тўкилди. Шу куни ишга кетган ота уйига қайтмади... Фарзандлари бўзлаб қолди. Мунис оналар кўзининг нуридийдаси бўлган ўғлидан жудо бўлиб, зор қақшаб қолди. Бу машъум кун «16 феврал воқеалари» номи билан тарихимиз саҳифаларида қолди.

Бу қабоҳат, бу ёвуз жиноят бутун республикамиз халқининг нафратини қўзғатди, ваҳшийлар қаттиқ лаънатланди. Чунки бу ёвузлик ва разолат нафақат Президентимиз, нафақат республикамизда мавжуд бўлган объектлар, балки 24 миллион халқнинг тинчлигини бузишга, оммавий қирғин, қўпорувчилик, терроризм йўли билан Ўзбекистон халқининг фаровон ҳаётига раҳна солишга қаратилган тажовуз йўлида ота-боболаримиз жон фидо қилган, асрлар давомида орзу қилган озодлик кўксига тиғ санчишдан ўзга нарса эмас эди. Қўпорувчиларнинг мақсади осойишта мамлакатимизда қонли уруш бошлаш, отани фарзандга, фарзандни биродарига қарши қўйиш, уларни бир-бирига гиж-гижлаш, гўдакларни етим қолдириш, оналаримизнинг қонли кўз ёшини тўкиш, гўё ўзларича Ўзбекистонда «тартиб ўрнатиш», ислом давлати барпо этиш, ҳокимиятни қўлга олиш каби ғаразли ниятларни амалга оширишдан иборат эди. Яратганга шукрким, Президентимизни Оллоҳнинг ўзи асради. Террорчиларнинг нияти пучга чиқди.

Ҳар кимки жафо қилса, жазо топқусидир, деганларидек, бу ғараз ниятли ёвуз кимсалар қўлга олинди. Миллат, Ватан, оила, келажак каби буюк туйғулардан йироқ бўлган, боболаримиз руҳини чирқиратиб қўйган, туғилиб ўсган замини ва замондошларига хиёнат қилганлар эл нафратига учрадилар. Уларнинг бир тўдаси устидан бўлиб ўтган суд жараёнини республикамиз меҳнат аҳли диққат-эътибор билан кузатиб турдилар. Жиноятчилардан айримларининг ҳокимиятни эгаллаш, сўнг тиш-тирноғи билан қуролланган армия киритиб, қирғинбарот уруш бошлашни режалаштирганлиги ҳақидаги эътирофларини эшитиб, барчанинг қаҳр-ғазаби ортиб кетди.

1999 йилнинг 2 июнида Ўзбекистон Республикаси Олий судида йигирма икки нафар манфурларга нисбатан бошланган очиқ суд мажлиси 28 июн куни якунланди.

Судланувчилардан Козимбек Зокиров, Баҳром Абдуллаев, Зикир Ҳасанов, Муҳаммад Абдураҳмонов, Зоҳиджон Деҳқонов, Талъатбек Нуралиевлар ўлим жазосига ҳукм этилдилар. Рустам Маматқулов, Дилшод Камолов, Шерзод Шеров, Хотамшер Назаров, Орифжон Алимов, Абдунаби Нишонбоев, Ҳусанбой Зокиров, Нодирбек Умаровларнинг ҳар бири 20 йилдан, Оловуддин Болтаев 18 йил, Каримжон Узоқов ва Аҳад Мамажонов 15 йил, Зайниддин Асқаров 11 йил, Фозилжон Асқаров, Нурали Йўлдошев, Қаҳрамон Ниёзмуҳамедов, Бахтиёр Турдиқуловларнинг ҳар бири 10 йилдан муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини қаттиқ тартибли колонниаларда ўтайдиган бўлдилар. Мана буни қилмишга яраша, деса бўлади.

Аммо одамлар орасида ҳатто разил жиноятчиларнинг ҳақиқий қилмишига лойиқ жазо тайин этишда бироз раҳмдиллик қилинмадимикин, деган фикрлар ҳам бўлди. Бундай фикрларга ҳам баъзи асослар бор. Масалан, амалдаги қонун талабларига кўра, бир шахс иккинчисини қасддан ўлдирган бўлса, терроризм, миллий, ирқий ёки диний адоват қўзғатса, шунга ўхшаш ўлим жазоси белгиланадиган жиноятларни содир этса, унинг оғирлаштирувчи ёки енгиллаштирувчи ҳолатлари ҳисобга олиниб, жазо тайинланиши белгиланган. Лекин бу унсурлар содир этган жиноий ҳаракатлар Ўзбекистон Республикасида амалда бўлган умуминсоний ва миллий қадриятларга, халқаро ҳуқуқ нормаларига мос келадиган Конституциямиз талабларини қўпол равишда бузишиб, демократик жараёнлардан ўз ғараз мақсадларида фойдаланишиб, динни ниқоб қилиб, аҳоли ўртасида миллий, диний адоват қўзғатиб, «жиҳод» йўли билан ҳокимиятни босиб олиш ва Конституциявий тузумни зўравонлик билан ағдариб ташлаш учун фитна уюштирганлар. Шу сабабли ғаразгўй, қотил ва нонкўр жиноятчиларнинг ҳар бири ўз разил, қора ниятларини олдиндан режалаштирган, содир этилиши керак бўлган ҳаракатларининг оқибатларини билган, Ўзбекистон халқининг бошига Афғонистон, Тожикистон,. Чеченистон каби давлатларда содир этилаётган хунрезликларни солмоқчи бўлишган. Қонли ваҳшийлик саҳнасини кўзлаб, жиноятга қўл урган. Шундай экан, буларнинг ҳар бирига ўлим жазоси берилиши керак эди. Бироқ суд бу борада ҳақиқатан ҳам бироз раҳмдиллик қилган кўринади.

Ўйлаб қоласан, жиноятчиларга жазо белгилашда масаланинг мана шу томонлари эътибордан бироз четда қолиб кетмадимикин? Ахир, жабрланувчилар чеккан изтиробларни, оғир йўқотишларни, жароҳатлар ва сўнгсиз армонлар ўрнини ҳеч қачон, ҳеч нарса билан тўлдириб бўлмайди-ку! Орамиздан бевақт кетган азиз инсонларнинг руҳи эса атрофимизда чирқираб юраверади. Улар тириклар ёнига ҳеч қачон қайтолмайдилар... Бу фикрларим, албатта, бироз эҳтирослидир.

Аксари дунёвий давлатлар қонунчилигида ўлим жазоси бекор қилинган эмас, бироқ уларда ўлим жазосини умрбод қамоқ жазосига алмаштириш амалиёти жорий қилинган. Шундай экан, Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексида ўлим жазоси санкцияси бор моддаларни бир қатор ўрганиб чиқиб, ушбу амалиётни жорий қилиш масаласи кўриб чиқилса ёмон бўлмас эди. Токи жиноятчи унсурлар Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши, келажакда ривожланган давлатлар қаторида жаҳонда ўз ўрнини топганлигини «кўриб», эшитиб азобланиб ўтсинлар. Бундай қўпорувчиликка қўл урувчилар ва уларнинг ҳомийлари ҳақиқатни, булут ортида қуёш борлигини унутмасинлар.

Табиийки, қўпорувчиларнинг ҳаракатига қўшилган ёвуз ва разил кимсаларнинг ҳам ота-онаси, жонидан азиз кўрган фарзандлари, жигаргўшалари бормикин, деган савол хаёлдан кечган.

Террорчиларнинг сўзларидан нафратланиб, бундай хоинларнинг мана шу, биз туғилган муқаддас заминда улғайганлигидан афсусландик. Жабрланувчиларнинг дил изтиробларидан қалбларимиз ларзага тушди. Ахир, арзимаган пулга, пуч ваъдаларга ишониб, мустақиллигимизга рахна солмоқчи бўлган бу нопок хоинлар ҳам кечагина орамизда эди-ку, деган фикрлар хаёлимиздан кечди. Ҳурматли Президентимиз Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбирининг саволларига берган жавобларида ҳушёрликка даъват этиб, куюнчаклик билан таъкидлаганларидек, **«Бизнинг тарғибот-ташвиқот ишларимиз кўпинча тор доираларда қолиб кетаяпти, ҳаётнинг кенг қатламларига кириб боролмаяпти, тажрибасиз, гўл, билими, дунёқараши чекланган айрим ёшларнинг онгига етиб бормаяпти. Натижада улар бизга ёт ташқи таъсирларга, бузғунчи ғояларга кўр-кўрона берилиб, ҳатто ўз ота-онасига, халқи ва Ватанига қўл кўтарувчи ёвуз қотилларга қўшилиб қолди».**

Президентимизнинг огоҳ бўлишга, ҳушёрликка даъват этувчи сўзлари ҳар бир қалбда акс-садо берди. Биз энг азиз ва энг улуғ неъмат - Мустақиллигимизни кўролмаганлардан чексиз нафратландик. Истиқлол биз учун яна ҳам қадрлироқ ва азизроқ бўлиб қолди. Мустақиллигимиз нақадар азизлигини 16 феврал воқеаларидан кейин янада чуқурроқ ҳис этдик. Мана шундай шароитда террорчилар устидан эълон қилинган ҳукмнинг нақадар одилона эканлигини эътироф этмоғимиз керак.

Турсунбой МИРЗАЕВ,
юридик фанлари номзоди

Назорат тизимида

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШАМИЗ

Маълумки, республика прокуратураси тузилмасида иқтисодий жиноятчилик ва коррупцияга қарши кураш Бош бошқармаси, вилоятларда эса унинг бўлимлари ташкил этилган эди.

Мухбиримиз Наманган вилоят прокуратурасининг иқтисодий жиноятчилик ва коррупцияга қарши кураш бўлими бошлиғи, адлия маслаҳатчиси Ғуломжон БОЙДЕДАЕВга бир неча саволлар билан мурожаат этди.

- Ғуломжон Бойхонович! Суҳбатимизни прокуратура идоралари қошида янги бўлимнинг ташкил этилиши сабабларидан бошласак.

- Мамлакатда иқтисодий жиноятчиликка ва коррупцияга қарши курашни такомиллаштириш, республика иқтисодиётига зарар етказилишининг олдини олиш, айниқса, қишлоқ хўжалигидаги мавжуд нуқсонлар, мансабдор шахсларнинг суиистеъмолчиликларига барҳам бериш, порахўрликка қарши курашни янада кучайтириш амалдаги қонунлар, Президентимиз Фармонлари ва ҳукумат қарорларидан келиб чиқадиган энг муҳим вазифадир. Янги бўлимлар ҳам шу мақсадда ташкил этилди. Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамаси ўтган йилнинг 30 июлида қарор қабул қилган эди.

- Маълумки, ички ишлар тизимида коррупция, рэкет, терроризмга қарши кураш бошқармаси ҳам мавжуд...

- Тўғри, ички ишлар тизимида шундай бошқарма бор. Номланиши ўхшаш бўлса-да, иш фаолиятимиз тубдан фарқ қилади. Шундан биттагина хусусиятни айтиб ўтай: биз кўпроқ жиноятларнинг олдини олиш ва тергов ишлари билан машғул бўламиз. Шу ўринда прокуратуранинг қонунларни тўғри ижро этилишини назорат қилувчи орган эканлигини ёддан чиқармаслигимиз зарур.

- Ўтган вақт мобайнида амалга оширилган тергов ишлари ва уларнинг натижалари тўғрисида ҳам икки оғиз гапириб берсангиз.

- Бўлимимиз қисқа вақт мобайнида анчагина ишларни амалга оширди. Чунончи, Давлатобод туман Давлат солиқ хизмати катта нозири Муродилла Тўраев «Зилола» хусусий фирмасига қарашли овқатланиш шаҳобчасида текшириш ўтказади. Касса аппарати йўқлиги боис шахобчани муҳрлайди. Далолатнома тузади. Аммо жавобгарлик масаласини кўрмайди. Боз устига ошпаз Вали Йўлдошевни турли хил баҳоналар билан қўрқитади. Ишнинг натижаси ёмон бўлишлигини уқтиради. Охири ошпаздан 8 минг сўм пора талаб қилади. М.Тўраев пора олаётганида қўлга тушиб, суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этилди.

Мансабини суиистеъмол қилган шахслардан яна бири Янгиқўрғон туманидаги «Лола» даволаш ва дам олиш маскани собиқ бош ҳисобчиси Нурмирза Мирзаевдир. У ҳужжатларни қалбакилаштириш йўли билан масканга тегишли 350.000 сўмлик озиқ-овқат маҳсулотларини ўзлаштириб юборган. У ҳам қилмишига яраша жазоланди. Шунингдек, «Ўзагросуғурта» давлат ҳиссадорлик компанияси вилоят дирекцияси раҳбари Ҳошимжон Қозоқов «Ижодкор» хусусий фирмаси бошлиғи Исроил Сатторовга 5 миллион сўм кредит олишда ёрдамлашмоқчи бўлади. Бунинг учун таниши - «Турон» ҳиссадорлик тижорат банки бошқарувчиси Фахриддин Умаровга қўнғироқ қилади. Албатта, қуруқ қўймаслиги, тегишли «муомала» бўлишини Исроилга тушунтиришади. Ниҳоят, ҳар миллион сўмига юз минг сўмдан пора беришни талаб қилади. Вилоят прокуратураси ва ИИБ ходимларининг тезкор ҳаракатлари туфайли Ҳ.Қозоқов ва Ф.Умаровлар фуқаро И.Сатторовдан 200 минг сўм пора олаётган пайтда қўлга олиндилар. Тергов якунланиб, иш судга оширилди. Суд ўз ҳукмини ўқиди.

- Сўнгги савол. Келгусидаги режалар хусусида икки оғиз гапириб берсангиз.

- Биз келгусида ҳам республика иқтисодиётига жиддий зарар етказилишининг олдини олиш, айниқса, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишга тўсқинлик қилаётган мансабдор шахсларнинг суиистеъмолчиликларига, порахўрликларига барҳам бериш, бу соҳадаги қонунбузарлик ва уюшган жиноятчиликларга қарши курашамиз.

Суҳбатдош
Б.ҲАМИДОВ

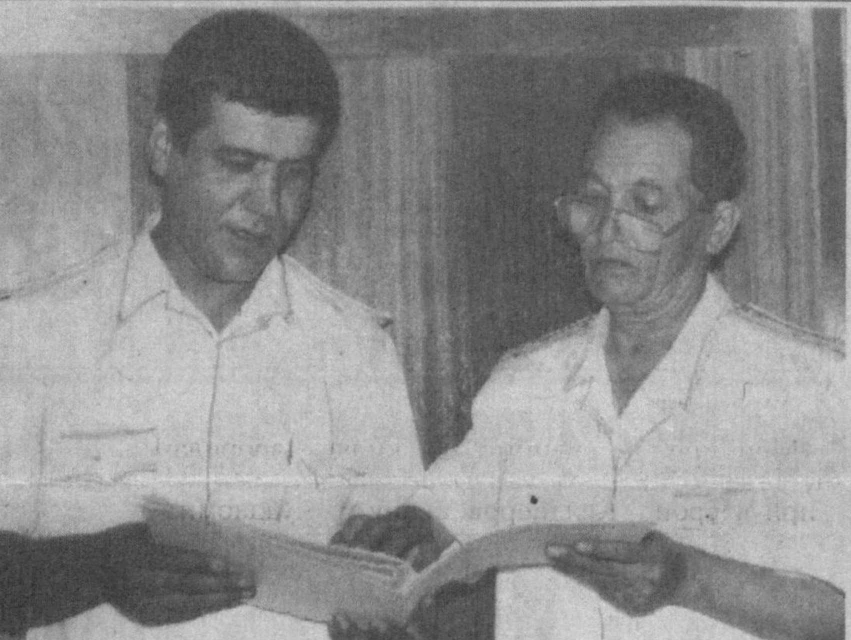

Бухоро шаҳар Ф.Хўжаев тумани прокурори ёрдамчиси, адлия катта маслаҳатчиси Қуддус Мамедовни Бухоро вилоятидаги кўпчилик ҳуқуқ-тартибот ходимлари устоз дея эъзозлашади. У бундай эҳтиромга юзлаб шогирдлар етиштиргани билан эришган.

***Суратда*: Қуддус Мамедов шогирди Пешку туман прокуратураси терговчиси Ҳамроқул Саидов билан.**

Р. АСЛОНОВ
олган сурат

ОГОҲЛИК, ҲУШЁРЛИК— БОШ МЕЗОНИМИЗ

Одамларнинг ҳуқуқий онги, билим-савияси тобора ортаётган истиқлол айёмида қонун назорати ва посбонлари зиммасига муҳим ва масъулиятли вазифалар юклатилади. Оддий одамларнинг ҳуқуқий талабчанлиги демократик жараёнларни чуқурлаштириш, қонунлар устуворлигини таъминлашнинг муҳим ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланади. Бундан эса давлат ҳам, кенг халқ оммаси ҳам катта манфаат кўради.

Хоразм вилоят адлия бошқармаси ҳайъати ва вилоят суди раёсатининг 1999 йил 1-ярим йиллик иш натижалари муҳокамасига бағишланган қўшма йиғилиши ана шу масалаларга бағишланди.

Йиғилишни бошқарган вилоят адлия бошқармаси бошлиғи И.Собиров, унда сўз олган вилоят суд раиси С.Бердиқиличев, маърузалар билан чиққан вилоят адлия бошқармаси ва суди раисининг ўринбосарлари О.Оллаёров, И.Тўраев, адлия бошқармаси бош маслаҳатчиси Қ.Раҳмонов асосий диққат-эътиборни статистик ҳисоб-китобларга эмас, балки факт ва рақамлар таҳлилига қаратдилар. Чунончи, вилоят адлия ва суд тизимида меҳнат қилаётган бир гуруҳ ходимлар яқиндагина Адлия вазирлиги томонидан муносиб тақдирланганлиги, намунали ишлаш ва ҳордиқ чиқариш учун барча шарт-шароитлар яратилаётганлиги мамнуният билан қайд этилиб, бундай ғамхўрликларга амалий фаолият билан жавоб бериш зарурлиги таъкидланди. Шу билан бирга ходимлар олдига сиёсий ва қонуний ҳушёрлик, огоҳлик ва сезгирликни кучайтириш юзасидан жиддий талаб ва вазифалар қўйдилар.

Йиғилишда шунингдек, Президент Ислом Каримовнинг Олий Мажлис XIV сессиясидаги маърузаси, унинг кейинги нутқлари ва асарларида ўртага ташланган вазифалар ҳамда ҳаётимизга кириб келган янги ҳуқуқий ва меъёрий ҳужжатларни амалиётда қўллаш чора-тадбирлари кўзда тутилган қарорлар қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз

Нафрат тиғида

ЛАЪНАТЛАНГАНЛАР

Хоразм вилоят судида Сарימой масканидаги террорчилик ҳаракати қатнашчилари ва бир гуруҳ ашаддий ақидапарастлар устидан ҳукм ўқилди

Ҳаётда беш-ўн кишининг нафратига учраб, назардан қолганларни анча-мунча кўрганмиз. Бироқ бутун юрт аҳлининг лаънати-ю, қарғишига дучор бўлганларга яқинда гувоҳ бўлдик. Орамизни темир панжара тўсиб турарди, холос. Улар 16 киши: 16 бузғунчи, 16 хоин. Уларнинг нияти бутун Хоразмни қонга ботириш, ақидапарастларнинг «мўмингина» ғоялари остида илдизи бир неча минг йилларга бориб тақалувчи кечмишимиз, муқаддас удумларимиз, анъаналаримиз, ота-боболаримизнинг руҳи-поклари, порлоқ сиймоси мужассам қабрлари, қабристонлар, масжиду мадрасалар, бошқа табаррук қадамжоларни кунпаякун этиш, бутун бир халқни талаш, ўтмишидан жудо қилишга қаратилганди.

Эл-юрт манфаати, равнақи-ю, рўшнолиги учун қайишганлар ҳеч маҳал халқига, ватанига қўлда ўқотар ва портловчи қуроллар билан таҳдид қилишмайди. Рўпарамиздаги «ватанпарвар», «халқпарвар»лар саноқли ҳафталар муқаддам ўзини тарбиялаган, қорнини тўйғазиб, эгнини бутлаган қадрдон шаҳри, қишлоғи, ота-онаси, қариндош-биродарлари, дала ва завод-фабрикаларда тинчгина меҳнат қилаётган юртдошлари, бешигу беланчакларда тинчгина, беозоргина ухлаётган гўдаклар устига қурол билан бостириб келишди.

Бу машъум воқеаларнинг индаллоси истиқлолимизнинг илк йилларига бориб тақалади. Кўр-кўрни қоронғуда топади, дейишганидек, дилини моғорлаган ношукрлик тўри қоплаб олган бир-икки кўрнамак «илм олиш», «исломни ўрганиш» мақсадида Тожикистон ва Чеченистонга «сафар» қилиб, Тоҳир Йўлдош, Жума Намангоний, Дониёр Анорбоев - «Муса» ва «Ҳаттоб»ларнинг чиркин ўргимчак уясига тушиб қолишади. Дастлаб 1-2 нафар хоразмлик ғўр ёшлардан иборат бу диний «мактаб»нинг талабалари сони 1999 йил бошларига келиб 15-20 нафарга етиб қолади. Номи ҳеч қайси расмий ҳужжатларда қайд этилмаган мазкур «олий диний дорилфунун»да исломий таълим дастури 2-4 ойга мўлжалланганди.

Гувоҳ - Дилшод Янгибоев (у ўз айбини бўйнига олиб, кечирим сўраб келгани учун суд жавобгарлигидан озод қилинган)нинг суддаги кўрсатмасидан:

- «Ҳаттоб» ва «Муса» бошлиқ мазкур мадрасала 4 ой давомида диний билим оласизлар, дейишганди. Аслида 15 кун ўқиб, қолган даврда жанг қилиш, бировларни ўлдириш, молини талаш йўлларини ўргатишди. Асосан қурол ишлатиш, ҳужум уюштириш, харитадан фойдаланиш, террор ва талончиликни ўрганиш билан машғул бўлдик. Диний таълим дея нуқул «жиҳод»дан сабоқ беришди.

Гувоҳнинг бу сўзларини судланувчилардан О.Жуманиёзов, Ш.Алимов, Т.Бобожонов, Н.Сафаровлар ҳам очиқ-ойдин тасдиқлашди. Оқу қоранинг фаҳмига етганлар бундай «ўқиш»лар замирида нима ётганини осонгина англаб етишади.

Халқимиз 16 февралда Ватанимиз пойтахти - Тошкентда содир этилган қонли террорчилик ҳаракати юзасидан мухтасар сўзини айтди. Омманинг хоҳиш-иродаси мудҳиш қўпорувчилик ҳаракати қатнашчиларига нисбатан чиқарилган ҳукмда ўз ифодасини топди. Хоразм вилоятида ўтказилган давомли суд жараёни ҳам бор ҳақиқатни юзага чиқарди. Ҳақиқат ва адолат-ку қарор топди. Бироқ судда далилланган, тасвирланган воқеалардан илон ҳам пўст ташлайди.

- Одамларнинг уйини талаш, бойликларини тортиб олиш, қаршилик кўрсатганларнинг баҳридан ўтиш, шу йўл билан маблағ топиб, Чеченистондаги «Ҳаттоб» ҳарбий лагерини моддий таъминлаш мақсади кўзда тутилганди, - дейишди судда кўрсатма берган кўпгина айбланувчилар. Аён бўлишича, «Ҳаттоб» таълимини олганларнинг кўпчилиги, шу жумладан, юқоридаги тарзда кўрсатма берганлар ҳам турли қўпорувчилик топшириқлари билан қайтишибди. Ўтган йилнинг кузи, ушбу йилнинг қиши ва баҳорида амалга оширилган айрим йирик ўғрилик, талончилик ва қотилликлар «Ҳаттоб» ҳамда Ўзбекистон «амири» - «Мусо»нинг шогирдлари лагер илмини амалда нечоғли қойиллатиб уддалашлари, ўз халқи, жонажон юрти бошига не кулфатларни ёғдира олишларини яққол намойиш этдилар.

Суднинг «қора курси»сига етаклаган машъум воқеалар эса қуйидаги тарзда ривожланди. «Ҳаттоб», «Муса», ва бошқа ватангадолар билан бир неча йил ош-қатиқ бўлган ашаддий каллакесар Саъдулла Бобожонов (Шу йил 30 март куни Саримойда бўлган воқеаларда ит ўлимини топди. Бунгача у жиноят оламида «Сашка», диндорлар орасида эса Сайфулло номи билан танилганди) 1998 йил куз чоғи воҳага қайтиб, атрофига ўзи сингари раҳм-шафқат нималигини билмайдиган, бағритош ёш-яланғларни тўплай бошлайди. «Ҳаттоб» лагерини пул ва мол-мулк билан таъминлаш йўлидаги дастлабки амалий қадам эса куз ўрталарида ташланади. Янгибозор тумани «Жайҳун» жамоа хўжалиги омборидан 1753 кило миқдорида шоли ўғирланади. С.Бобожонов, унинг энг яқин шериги ва гумаштаси Х.Халиллаев, гуруҳ аъзоларидан Р.Халиллаев, Р.Хониёзов, О.Шарипов, У.Қўчқоров, Т.Бобожонов, Р.Хўжаниёзов, Р.Жуманиёзов, А.Жуманиёзов, Д.Янгибоевлар бу ишни қойиллатиб уддалашади.

1999 йилнинг 25 январи. Янгибозорлик яна бир фуқаро Р.Қўчқоровнинг хонадонига қуролли босқин уюштирилади. Хонадон аъзолари жанговар ўқотар қуроллар билан қўрқитилиб, оёқ-қўллари арқонга чандиб боғланади. Пировардида 8 миллион 646 минг 257 сўмлик мол-мулк ўмариб кетилади. Ҳар иккала ўғирлик чоғида қўлга киритилган пул ва моллар тезда Чеченистонга - «Ҳаттоб» лагерига етказиб берилади. Бунинг эвазига эса уларга жанговар қуроллар, портловчи моддалар инъом этилади.

Қурол-яроғ. «Сашка» сингари каллакесарлар учун у зинҳор мудофаа воситаси эмас, аксинча, террорчилик, қотиллик, босқинчилик, талончиликда энг асқотадиган дастёр. Чеченистонда неча юзлаб кишининг умрига зомин бўлган бу қурол-яроғлар энди Ўзбекистонда иш бермоғи даркор. Ният эса тинч ва осуда республикада Конституциявий тузумни ағдариш, ислом давлатини барпо этиш, аҳоли орасида саросималик вазиятини вужудга келтиришдан иборат. Ҳарбий лагерда «диний таълим» олган О.Жуманиёзов, М.Матчонов, О.Авазёзов, Ш.Алимовлар зиммасига Чеченистоннинг қонли жанг майдонларидан сотиб олинган қуролларни Ўзбекистон, хусусан, Хоразмга етказиб бериш ва бу ерда «Ҳаттоб» ҳамда «Мусо»ларнинг жанговар топшириқларини бажариш вазифаси юклатилади. Бироқ ватан хоинларининг ўз юртига қурол кўтариб боришлари Яратганга ҳам маъқул келмайди, тўртовлон ҳам 23 феврал куни Чеченистон-Доғистон сарҳадларида божхоначилар томонидан қўлга олиндилар.

Воҳадаги даҳшатли террорчилик ҳаракати эса 30 март куни оммавий ахборот воситалари хабарларидан аён бўлган Саримой ДАН масканида содир қилинди. Хоразмда ишлари бароридан келмай, пойтахт - Тошкентга санқиб борган «Сашка» (Саъдулла Бобожонов) ва унинг ҳамтовоқлари Ҳ.Халиллаев, Т.Бобожонов, К.Отажонов, У.Қўчқоровларга тез орада бу ерда ҳам сичқоннинг ини минг тиллога дўнади. Начора, гуруҳ яна Хоразмга йўл олади. 1999 йилнинг 30 марти. Эрталабки соат 10. Қуролланган босқинчилар тушган 22 А 4973 рақамли йўловчи автобус (унда жиноий гуруҳнинг 5 нафар аъзосидан ташқари 26 нафар йўловчи ҳам бўлади) Хоразм воҳасининг Бухоро вилояти билан чегарадош Саримой масканига кириб келади. Бу ерда йўловчиларнинг ҳужжатларини текшираётган милиция ходимининг кўзи ногоҳ бутун республика ва ҳамдўстлик мамлакатлари бўйлаб қидирилаётган Ҳамро Халиллаевга тушади. Унга автобусдан тушиш таклиф этилади. Унинг ушланиши бутун гуруҳнинг қўлга олиниши билан баробар. Шу боис ёлланган қотил ва талончилар раҳнамоси Саъдулла Бобожонов тўсатдан қуролини ишга солиб, милиция ходими Машариповни жиддий яралайди. Автобусда келаётган 26 нафар йўловчининг бари гаровга олинади. Шу ондан бошлаб 26 нафар бегуноҳ инсоннинг ҳаёти қил устида қолади. Террорчилар ҳайдовчи К.Сафоевга машина жиловини дастлаб қўшни Туркманистон Республикаси сарҳадлари томон буришни талаб этишади. Бироқ қотил ва босқинчиларга ким ҳам бағрини очарди? Хуллас, автобус қўшни давлат сарҳадини тарк этиб, яна Ўзбекистон ҳудудига киради. Хоразм вилоятининг Питнак қарамоғидаги М.Улуғбек номли жамоа хўжалигини ёқалаб ўтган йўл устида эса техник носозлик юз беради. Жиноятчилар зудлик билан бошқа автобус ажратилишини талаб этишади. Бахтга қарши автобус террорчилар белгилаган мўҳлатда етказиб берилмайди. Бундан ғазабланган С.Бобожонов ва Ҳ.Халиллаев гаровдаги йўловчилардан бири - гурланлик О.Бозорбоевни ҳаманинг кўз олдида шавқатсизларча отиб ташлашади. Шу орада ваъда қилинган автобус тахт этилиб, террорчилар ихтиёрига топширилади. 26 нафар тутқуннинг барчаси унга ўтқазилади. Бироқ автобуснинг олға юриши энди бутун гуруҳнинг ҳалокати билан баробар. Негаки, тумонат одам кўз ўнгида содир этилган даҳшатли қотиллик хоразмликлар дилида уларга нисбатан қаҳр-ғазаб туғёнини вужудга келтириши, таъқиб ҳаракатлари кескин кучайиши турган гап. Ўзларига нисбатан мислсиз қаҳр-ғазаб тўфони бошланишидан ҳайиққан босқинчилар гаровга олинган йўловчилар тўла автобусни ортга - Бухоро вилояти сари ҳайдашни буюришади. Машина Саримой ДАН масканидан ўтгач, ногоҳон террор гуруҳи ва қўлга олиш хизмати ходимлари ўртасида ола-тасир отишма бошланади. Жанг чоғида хавфсизлик хизмати ходимларидан Р.Ничипуренко, Э.Гаёзов, С.Давидов, автобус ҳайдовчиси К.Сафоев, террорчиларни таъқиб қилиш чоғида эса милиция ДАН нозири Ф.Собиров ҳалок бўладилар. Айни пайтда террорчиларнинг ҳам уч нафари ер тишлайди. Жиноий гуруҳни қўлга олиш ва зарарсизлантириш жараёнида вилоят ички ишлар бошқармаси ДАН бўлими бошлиғи, милиция полковниги Аминбой Тожиев, Миллий хавфсизлик хизмати ходимларидан А.Шерматов, В.Захаров, В.Нуриддиновлар оғир тан жароҳати олишади. Автобус йўловчиларидан Н.Матёқубов, Ж.Гулмонов, Х.Бобожонов, Ю.Холмуродовлар ҳам оғир ярадор бўлишади. Бешовлон ғанимнинг омон қолган 2 нафари эса қўлга олинади.

Суд-тергов жараёни барча пинҳона ва ошкора воқеа-ҳодисаларга ойдинлик, аниқлик киритди. Тергов гуруҳи кунни-тунга улаб ишлади, барини ипидан-игнасигача, икир-чикиригача ўрганди. Пировардида айбланувчилар: террор гуруҳининг жанг чоғида қўлга олинган 2 нафар аъзоси ёнига 14 нафар ақидапараст - ватан хоини ҳам келиб қўшилди.

Суд залида прокурор номидан давлат айбловини қўллаб-қувватлаган адлия маслаҳатчиси Қўзибой Жабборовнинг маърузаси ҳозир бўлганларни сергак торттирди, судланувчиларни эса мум тишлашга мажбур этди. Ҳайъат раиси, вилоят суди ҳаками Рашид Оллаберганов, маслаҳатчилардан Отамурод Тўраев, Абдулла Ҳусаиновлар 40 кундан мўлроқ вақт мобайнида «тер тўкиб» ишлашди, оқни-оққа, қорани қорага, сарагини саракка, пучагини пучакка ажратиш учун ҳамма имконларга йўл очишди.

Давомли суд мажлисларида қатнаша туриб, нуқул эзгуликлар учун яратилган ягона ақлли мавжудот - инсон зоти наҳотки бу қадар пасткашликка ҳам қодир, деган ўй-хаёл бот-бот шуууримизни забт этиб турди. Қаранг, автобус гаровга олингач (унда аёллар, мурғак гўдаклар, қариялар ҳам бор эди), бу ашаддий жиноятга бош-қош бўлган Ҳ.Халиллаевни оқ ювиб, оқ тараган ота-онаси илтижо қилиб келади. Оқпадар ўғил гаровдаги машина йўлига ётиб олган падари, волидаси устига машинани ҳайдашни буюради. Жиноий тўда содир этган бу сингари ноинсоний хатти-ҳаракатларнинг чек-чегараси йўқ.

Озодликда юрганда ўзларини зўрларнинг зўри, ботирларнинг ботири ҳисоблаган бу ясама жангариларнинг эндиликда кўзлари илтижоли боқади. Ҳар икки сўзининг бирида «Кечиринг, билмай қолибмиз, ўйламай қилибмиз, бундай ниятларимиз йўқ эди» деган сўзларни тўтиқушдай такрорлашади.

Суд машъум Саримой воқеалари, воҳадаги қатор йирик ўғрилик, талончилик ҳаракатларининг фаол иштирокчилари, Чеченистондаги ҳарбий-диний муассасаларнинг «зеҳнли толиблари» ҳисобланган ашаддий қотил ва қўпорувчилар Ҳамро Халиллаев ва Темурбек Бобожоновларни ўлим жазосига ҳукм қилди. Жиноий ҳаракатлар «марафони»да ўз ўрни ва мавқеига эга бўлиб, муқаддас ватани тупроғига «жиҳод», «даъват» ва қурол билан ҳезланган Омон Шарипов, Ойбек Аминбоевич Жуманиёзов, Озод Авазёзов, Шуҳрат Алимов, Музаффар Матчонов, Ойбек Жуманиёзов, Нодир Сафаровларнинг ҳар бири 20 йил, Рустам Жуманиёзов 19 йил, Хушнуд Рўзимов 18 йил, Рустам Хўжаниёзов 17 йил, Баҳром Абдуллаев 16 йил муддатга озодликдан маҳрум этилдилар. Улар жазонинг муайян қисмини қамоқда, қолганини эса қаттиқ тартибли колонияларда ўтайдилар. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 241-моддаси 2-қисмида жиноят ва жиноятчиларни қасддан ва оғирлаштирувчи ҳолатларда яширганлик, бу ҳақда тегишли идораларга ўз вақтида хабар бермаганлик учун ҳам қонуний жазо чоралари белгиланган. Суд «қора курси»сидаги Фарҳод Худойберганов, Ҳожибой Йўлдошев, Рўзимат Қурбонбоевларни айни шу ва шунингдек гиёвандлик билан боғлиқ жиноий хатти-ҳаракатларда айблади. Ф.Худойбергановни 10, Ҳ.Йўлдошев ва Р.Қурбонбоевни 9 йилга озодликдан маҳрум этди. Жазо умумий тартибли колонияларда ўталади. Суд ҳукмига кўра барча жиноятчиларга тегишли мол-мулк мусодара этилади.

Аммо дилда айтилгуси армонли сўзлар, тавба-тазаррулар, дарду туғёнлар, борингки, ўгит-насиҳатлар бисёр. Улар юртга ошкор этилмоғи, бир сабоқ ўрнида кўрилмоғи, одамларни доимо огоҳликка, сергакликка ундаб турмоғи зарур.

Ҳукм матни ўқилиб, шу каби мулоҳазалар дилда айланиб турганда, кимдир қўлимга нома тутқазди. Қарасам шеър, ўша дилларда баралла айтилмоғи зарур дил изҳорининг бари унда мужассам. Уни ушбу судда қатнашаётганлардан бири - Отамурод ака Тўраев қоғозга тушириб улгурибди:

Бу дунё бевафодир, лаззатига ишқибоз бўлма,
Ўтар кундуз-кечанг тез, эртасига интизор бўлма,
Кўрмай нафсинг тузоғин, ўзгалар мулкин нишон қилма,
Озиб тўғри йўлингдин, бу жаҳонда хору зор бўлма,
Ки қилган ҳар гуноҳинг бирла сен умринг хазон қилма.
Яратган ҳусни-гавҳар, жумлаи олам паноҳидур,
Недур қилган гуноҳинг, барчаси анга аёнлидур,
Ғаразли йўлларингни ҳар бири санга зиёнлидур,
Озиб тўғри йўлингдин, бу жаҳонда хору зор бўлма,
Ки қилган гуноҳинг бирла сен умринг хазон қилма.

Абдулла СОБИРОВ,
«Инсон ва қонун»
мухбири

ҲАНГОМА ДАВОМ ЭТАДИ

Бир хат изидан

Ёки суд ҳал қилув қарорини тушунмаган раҳбар(лар) ҳақида

Таажжуб

Таҳририятимизга олис Қашқадарёнинг Яккабоғ туманидан хат келди. «Шахсан Ўзбекистон Республикаси Адлия вазири ва газеталарингизнинг аралашуви билан («Югуравер, менга нима», «Инсон ва қонун», 1999 йил 11 май) ниҳоят адолат қарор топди. Қамаши туман судининг ҳал қилув қарорига биноан Яккабоғ туман Халқ таълими бўлими мудирининг 29 мартдаги буйруғи асосида «Дилфуза» болалар боғчаси мудирлигига «тикландим» ва мажбурий бекор юрган кунларим учун 40881 сўм моддий ва маънавий товон пули олдим. «Тикландим» сўзини қўштирноққа олганимнинг сабаби — мана, орадан шунча ой ўтиб кетганига қарамасдан ҳали-ҳануз туман халқ таълимида «олди-берди» комиссияси тузилиб, менга боғчани тўла топширишгани йўқ», деб ёзади Шоҳиста Ўсарова куюниб.

Хатни ўқиб, очиғи, таажжубландик. Наҳотки, шу арзимаган муаммони жойида ҳал этиш қийин бўлса? Бир муштипар аёлни шунча сарсон-саргардон қилиш кимларга керак бўлди? Суднинг ҳал қилув қарори, туман Халқ таълими бўлими мудирининг буйруғи даъвогарнинг қўлида турса-ю, лекин уларнинг ижросидан дарак бўлмаса? Қизиқ, Яккабоғдаги мутасадди идоралар раҳбарлари қаёққа қарашаяпти? Шу саволлар баҳона Қашқадарё вилоятига йўлимиз тушганда Яккабоғ туманига ҳам кириб ўтдик.

- Э, Шоҳиста Ўсарованинг «дарди» оғир, - дейди Яккабоғ туман суди ижрочиси Э.Ҳайитов. - Чунки тегишли идора раҳбарлари ишни қоғозда сип-силлиқ қилиб «бажариб», амалда қўл қовуштириб ўтиришибди.

Сансалорлик

Муаммо билан яқиндан таниша борганимиз сари масаланинг моҳияти ойдинлаша борди. Қамаши туман суди раиси П.Рўзиев 1999 йил 23 март куни бўлиб ўтган суд мажлисида Ш.Ўсарованинг даъво аризасини қаноатлантириш ҳақида қарор чиқарган. Бироқ негадир бу ҳал қилув қарори Яккабоғ туман Халқ таълими бўлимидаги раҳбарларга ёқмаган. Бу ҳолат уларнинг шундан кейинги фаолиятида яққол кўриниб турибди. Туман халқ таълими бўлимининг мудири 29 мартда суднинг ҳал қилув қарорини бажариш ҳақида буйруқ чиқаради-ю, аммо унинг ижросига умуман аҳамият бермайди. 31 март куни «Дилфуза» болалар боғчасига туман Халқ таълими бўлими вакиллари буйруқни ўқиб-эшиттириш учун борганларида боғчанинг собиқ мудираси Г.Раҳмонова «Суднинг қароридан норозиман, мудираликни ҳеч кимга топширмайман» деб қаттиқ қаршилик кўрсатади, Ш.Ўсаровага эса «Бу ерга иккинчи қадамингни босма», дея таҳдид қилади ва хонанинг калитини топширмайди. Вазифасини чала бажарган вакиллар Ш.Ўсароваga «Биз қўлимиздан келган ҳамма ишни қилдик, қолгани энди ўзингизга ҳавола» дейишади-ю, изларига қайтишади.

- Мен шундан кейин бир неча дафъа боғчага ўз вазифамни адо этиш учун бордим. Лекин Г.Раҳмонова ва унинг турмуш ўртоғи, айни пайтда боғча қоровули Жуманазар Каримов мени оғизга олиб бўлмас сўзлар билан ҳақорат қилиб, ҳовлига қадам босгани қўймадилар, - деди Ш.Ўсарова у билан учрашганимизда. - Менга ҳамма «Ўз ҳақ-ҳуқуқингни билмайсан. Бундай пайтда фалон-фалон идораларга мурожаат қилиш керак», деб ўргатди. Туман ички ишлар бўлимига, прокуратурага шу масала юзасидан арз қилдик. Аммо натижа йўқ. Бошимни қай тошга уришни билмайман...

«Дилфуза»да нима гап бор?

Шунда бунча ғавғо-тўполонга сабаб бўлаётган боғчани бир кўриш истаги туғилди бизда. Вилоят адлия бошқармаси ходими А.Қорахонов, ижрочи Э.Ҳайитов ва Ш.Ўсарова ҳамроҳлигида «Қайдасан, «Дилфуза» боғчаси?» дея йўлга тушдик. Ниҳоят туман марказидан анча юқорида баланд тоғлар ёнбағрида жойлашган манзилга етдик. Боғчанинг мақтайдиган жойи йўқ ҳисоб. Бинолар таъмирталаб. 120 ўринга мўлжалланган боғчада бор-йўғи 10-12 нафар бола тарбияланмоқда.

- Хўш, хизмат! - негадир аллақандай ички бир титроқ билан кутиб олди бизни боғча қоровули Ж.Каримов. - Ҳозир боғча мудираси бир иш билан марказга кетганди. Шунинг учун унинг хонасига ҳеч кимни киргизолмайман! Қани, олдин ўзларингизни бир таништиринглар!

Биз ўзимизни таништирдик. Кейин «Шоҳиста Ўсарова шу боғчанинг ҳақиқий мудираси эканлигини биласизми?» деб сўрадик.

- Ҳеч қанақа Шоҳиста Ўсаровани билмайман. Суд қарори нотўғри чиққан, уни тан олмайман. Мен тирик эканман, Ўсарова бу ерга қадам босолмайди! - дея бирдан тутақиб кетди қоровул.

Биз суднинг қарори юқори инстанция судлари томонидан бекор қилинмагунча барча учун бажарилиши мажбурий эканлигини тушунтиришга ҳаракат қилдик. Бироқ боғча қоровули эшитишни ҳам хоҳламади.

- Мудираларингиз кимлигини биласизларми? - дея гапга тутдик тарбиячи М.Жабборова ва энага А.Примоваларни.

- Март ойида туман халқ таълимидан келиб, Ш.Ўсарова мудир қилиб тайинланди, деб бир айтиб кетишганди. Шу билан ҳеч ким бу ҳақда қизиқмадиям... Ҳамма ишни Гулчеҳра Раҳмонова қилаяпти. Юқоридагилар ҳам у кишидан хурсанд бўлса кераккки, 28 май куни вилоят мактабгача тарбия муассасалари семинари бизнинг боғчада бўлиб ўтди. Шу баҳона биноларимиз юзаки оҳаклаб чиқилди...

- Менга эса бу ҳақда Халқ таълимидан ҳеч нарса дейишганиям йўқ, - дейди боғчанинг ҳақиқий мудираси Ш.Ўсарова синиқ овозда.

- Нега боғчада бор-йўғи 10-12 нафар бола. Ахир, шундай баҳаво жой бўлса?..

- Ҳавони еб бўлмайди-да! - гапга қўшилади ошпаз Комила опа Боймуродова. - Ҳар хил тансиқ таомларни-ку қўяверинг, икки кундан буён ҳатто нон ҳам олганимиз йўқ. Уйдан келтираяпмиз. Болалар увол ахир!..

«Таомнома» билан танишиб, болаларнинг ҳолига ачиниб кетасан киши. Эрталабга шакарсиз нон-чой, тушликка гўштсиз шавла, кечки таомга картошкали хоним. Ёзнинг айни пишиқчилик пайти на мевалар шарбати, на меваларнинг ўзи ҳақида гап ҳам йўқ таомномада. Келажагимиз эгалари, дея таърифланаётган болаларимизнинг тақдирига бундай муносабат, юмшоқроқ қилиб айтганда - жиноят! Бундай аҳволда болаларнинг соғ-саломат, бардам-бақувват бўлиб ўсиши ҳақида гап бўлиши мумкинми?

- Ҳамширамиз бор. Дилрабо Тўхтаева ҳар куни бир келиб, «Зарурат туғилса, ишлатасизлар» деб дори-дармон ташлаб кетади, - дейди тарбиячилар ўлганни устидан тепгандай қилиб.

Беихтиёр хаёлдан бир ўй кечди: «Дилфуза» боғчасида биз билмаган нимадир сир бор! Унинг ҳудуди салкам бир гектарни ташкил қиларкан. Олма, гилос, олхўри, шафтоли, нок, узум каби турли мевали дарахтлар экилган. (Шунча мева-чева қаёққа кетаяпти?) Ҳатто шу ҳудудда буғдой ҳам етиштирилиб, тахлам-тахлам қилиб ўриб ҳам қўйилибди. «Тадбиркор» қоровул мол-ҳол боқишни ҳам яхши йўлга қўйган - мевалари териб олинган дарахтларга қорамол боғланган. Хуллас, эгасизлик (балки эгаликдир!) ҳукмрон. Аниқроқ қилиб айтсак, биз боғча ниқоби остида фаолият олиб бораётган бутун бошли хўжаликнинг гувоҳи бўлиб турардик.

«Бечора раҳбар»

- Мен шахсан суднинг ҳал қилув қароридан норозиман, - деди Яккабоғ тумани Халқ таълими бўлимининг мудири Исроил Келдиёров бизнинг муддаомизни эшитгач. - Аммо қарор чиққач, уни бажариш ҳақидаги буйруқни имзолашга мажбур бўлдим. Боғчанинг эски мудираси ҳар қандай ҳолатда ҳам ишни бермайман, деб қатъий турибди. Қолгани билан энди маъмурий органлар шуғуллансин!

Ана холос! Раҳбар ўз буйруғининг ижросини маъмурий органлар зиммасига юклаб турса, буни қандай тушунмоқ керак? Борингки, шундай вазият вужудга келди ҳам дейлик. Қонунбузарлик ҳақида кимдир ҳуқуқ-тартибот идораларига расман мурожаат қилиши лозим-ку. Олма пиш, оғзимга туш, деб турган билан иш битадими? Энг қизиғи, биз бу сўзларни туман ёшларининг ҳуқуқий онги, билимини юксалтириш учун масъул бўлган шахслардан бирининг ўзидан эшитиб турган эдик-да.

- Боғча ишчиларининг меҳнат табели, ҳисоботи ҳамшира Д.Тўхтаева томонидан олиб борилаётганини қандай изоҳлайсиз? - деб сўраймиз И.Келдиёровдан.

- Ахир, бошқа иложимиз йўқ-да. Ишлаётганларга маош беришимиз керак. Бу ёқда эса Г.Раҳмонова «Ш.Ўсарова боғчага яқинлашса, униям, ўзимниям тилка-пора қиламан» деб турибди, - дейди мудир бечораҳол алфозда. Аммо шу муаммони ҳал этиш учун бирон бир чора ёки тадбир кўрилганлигини ҳам айтолмайди.

- Боғчада таъминот масаласи жуда ночор экан. Ҳеч болаларнинг аҳволи билан қизиқасизларми? Кейин «Дилфуза»нинг боғида етиштирилган ҳосилларнинг даромади ҳисобга олинганми?

- Боғчаларда таъминот ростданам аянчли. Бу борада ҳам айб бизда эмас. Молиячилар ҳар бир болага 48 сўм ажратгач, нимаям қилардик. Энди боғ масаласига келсак, албатта, бундан кейин «акт» қилиб, ҳосилларни ҳисобга оламиз, - деб чайналади мудир. Начора...

Ҳангоматалаблар

Мустақиллигимизнинг саккиз йиллиги кенг нишонланаётган, ҳуқуқий демократик жамият қуриш сари жадал ислоҳотлар амалга оширилаётган бир пайтда юқоридаги каби нохуш манзаралар шоҳи сўзанадаги кичик бир ямоққа ўхшайди.

- Истиқлол шарофати барчамизнинг зиммамизга эрк ва ҳуқуқ билан бирга бурч ва мажбуриятлар ҳам юклади, - дейди Қамаши тумани судининг раиси Поён Рўзиев. - Аммо минг афсуски, бу масъулиятни кўпчилик раҳбарлар ҳали-ҳануз тушуниб етмаяптилар. Масалан, туман судининг фуқаро Ш.Ўсарова иши бўйича чиқарган хусусий ажримига на Яккабоғ туман ҳокими, на Қашқадарё вилоят Халқ таълими бошқармаси мудири бирон бир чора кўрилганлиги ҳақида жавоб йўлламади. Биз июн ойида уларга бу борада тақдимнома юборишга мажбур бўлдик. Юксак лавозимли масъул шахсларнинг суд қарорига нисбатан бундай совуққон муносабати туфайли юқоридаги каби хато ва камчиликлар тез-тез такрорланмоқда.

Хулоса

Ниҳоят муаммонинг ўқ илдизига бир қадар етгандекмиз. Мақоламизга шу ерда нуқта қўйсак ҳам бўларди. Бироқ... Шоҳиста Ўсароваga сўнгги сўзни ким айтади? Муштипар аёл бу муаммонинг узил-кесил ечимини яна қанча кутади?

Шаҳарга қайтгач, вилоят Халқ таълими бошқармаси мудири Р.Мусурмоновга қўнғироқ қилдик ва кўрган-эшитганларимиз ҳақида фикр-мулоҳазаларини сўрадик. У киши вазиятни ўрганиб, жавоб беришларини айтдилар.

- Камчиликлар бор, албатта, уларни тезда ҳал қиламиз, - деди орадан маълум фурсат вақт ўтгач қўнғироқ қилиб Р.Мусурмонов. - Боғча болаларининг таъминоти масаласига келсак, бу вазифа вилоят улгуржи таъминоти ва унинг жойлардаги бўлимларига тегишли. Боғчага уч кун нон етказиб берилмаганлиги ҳам рост экан. Чунки ўша кунлари машина бузилиб...

Энди изоҳга ҳожат бўлмаса керак! Аллома шоирнинг машҳур шеърини жиндек «таҳрир» қилиб айтадиган бўлсак, «Ҳангоматалаб бўлсанг, Қашқадарёга йўрта кўр!..»

Сирожиддин РАУПОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Истеъдодли ҳуқуқшунос Абдуазиз Назаров ишда қатъий интизом ўрнатиш билан бирга фуқароларга қонун талабларини тўлиқ тушунтириб, уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилаяпти. Аризачиларнинг шикоят қилишига сабабчи бўлган мансабдор шахсларга нисбатан Сурхондарё вилоят Музрабод туман прокуратураси томонидан таъсир чоралари кўрилмоқда.

СУРАТДА: (чапдан) Музрабод туман прокурори А. Назаров «Навбаҳор» жамоа хўжалигидан ёрдам сўраб келган фуқаро билан суҳбатда.

Нурмамат АЛМУРОДОВ олган сурат

Эсиз, она деган ном!

АЁЛ БЕМЕҲР БЎЛМАСИН...

Оила даврасиси қайноқ меҳрга тўлалиги билан нурли. Қаҳрамонимиз Наргиза эндигина 11 ёшга тўлган. Аммо неча кун-тунларни ука-сингилларига қараб, мижжа қоқмай ўтказган.

Улар Тошкентдан Гулистон шаҳрининг 1-мавзесига кўчиб келганларига кўп бўлмаган эди. Ота-онасиз, нотаниш маҳаллада яшаш жуда оғир эди. Синглиси Луиза саккиз ёшда, жажжи Мадина уч ёш ва Алесия икки ёшда, эгизаклар - Кристина ва Максим эндигина бир ёшга тўлишди...

Шундай ёш фарзандларини қай бағритош ота-она қаровсиз қолдирди экан, деган фикр барчанинг хаёлидан ўтиши табиий. Бу воқеадан воқиф бўлган маҳалла аҳли оиланинг тўнғичи Наргизадан айрим маълумотларни билиб олишди.

- Ойимнинг исми Наталья. Биз Тошкент шаҳрида яшар эдик. Оилада 6 нафар фарзанд бўлсак, ҳаммамизнинг отамиз бошқа-бошқа одамлар экан... Шунинг учун уларнинг биз билан яшагилари келмас экан. Ойим Тошкентдаги уйимизни мана шу уйга алмаштирган эдилар. Биз билан бирга келди-ю, сўнгра кетганича қайтмади. Санаб юрибман, 15 кундан буён дараги йўқ... - қизалоқ ҳўнграб йиғлаб юборди. - Ойимлар бизни ёмон кўрсалар ҳам, биз уларни яхши кўрамиз... Айтинг, бизни олиб кетсинлар... Яна шуни айтингки, укам Максим, сингилларим Мадина ва Алесиялар қаттиқ йўталаяпти.

Қизалоқнинг сўзларидан бағри увишиб кетган Сирдарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Раиса Таматаева уни саволга тутади:

- Илгари ҳам шу зайлда ташлаб кетганми ойижонинг?

- Жуда кўп марта шундай бўлган. Лекин ойим бу сафар ҳечам қайтиб келмаслигини айтгандилар...

Сирдарё вилоят ИИБ, прокуратураси масъул ходимларининг суриштирувлари натижасида маълум бўлдики, тошкентлик Бектаева Наталья 40 ёшдан ошган, ўз хонадонида маънавий бузуқ кимсалар билан номаъқул ишлари учун бир неча маротаба ИИБ томонидан жаримага тортилган. Фарзандларидан тўнғичи Наргизанинг отаси Бектаев Тоҳир эканлиги маълум.

Болаларини қаровсиз қолдираётгани боис Юнусобод тумани ҳокимининг 1996 йил 11 ноябр қарорига биноан Бектаева Наталья болаларни «Меҳрибонлик уйи», «Гўдаклар уйи»га топшириши талаб қилинган. Аммо бемеҳр аёлда болаларнинг ҳужжатларини тўғрилашга на хоҳиш ва на ҳафсала йўқ эди. Шунинг учун у квартирасини Гулистонга алмаштириб, болаларини қолдирди-да, «изи»га қайтиб кетди. Аммо болалар паноҳ топдилар. Яхши кишилар уларни «Болалар уйи», жажжи Мадина ва Алесияни «Гўдаклар уйи»га жойладилар.

Орадан салкам 3 йил ўтди. Аммо Наталья жигарпоралари аҳволи билан қизиқиб, ортига қайтмади.

Ҳаёт давом этади... Натальянинг ҳамон фарзандлари қучоғига қайтиш имкони бор. «Болалар уйи»даги жавдираган кўзлар ҳамон унинг келишига интизор.

Лайло НАЖМУЛЛО,
журналист

Ажаб савдолар

АРЗОНИДАН ОЛАСИЗМИ Ё...

Ҳурматли таҳририят. Кейинги пайтларда кўпчиликни ҳайрон қолдираётган савдо-сотиқ ишларидаги ажаб савдолар, қизиқ муаммо-ю, ҳангомалар тўғрисида сизларга мурожаат қилишни лозим топдим.

Мен Қашқадарё вилоятининг Муборак туманидаги Амир Темур жамоа хўжалигида яшайман, касбим ўқитувчи. Кўп жойларда бўламан, бозорлар, савдо дўконларини, бирон кўнгилдагидек нарса топилиб қолса, олиш ниятида кўздан кечираман. Кўпчилик дўконларда товар ва маҳсулотларнинг нархи ёзиб қўйилмайди. Сотувчилар оғзига келган нархни айтадилар, бозордагидек савдолашадилар. Бунинг устига бетга бездай тикилиб туриб, тап тортмай харидор ҳақидан уриб қоладилар. Оғиз очсангиз, уялмай-нетмай «Ака, бирон ҳужжатингиз борми? Бизларни ўзимизнинг текширувчиларимиз бор» деб дўқ-пўписа ҳам қилиб қўядилар. Харидор эса кундалик эҳтиёжлари учун қиммат нархда бўлса ҳам керакли маҳсулотларни сотиб олишга мажбур.

Яқинда Косон тумани деҳқон бозорига борувдим. Бир қизиқ воқеанинг гувоҳи бўлдим. Дарвоза олдига бир қизил рангдаги «Жигули» келиб тўхтади. Машинадан тўладан келган, бўй-басти барваста мўйловли бир йигит тушди-да, бозор ичкарисига кириб, атрофга кўзлари олазарак тикилди. Орадан бир зум вақт ўтмай, унинг олдига қотмадан келган, бўйи узун йигит билан катта яшик кўтарган киши етиб келиб, у билан иссиқ кўришди. Новча йигит яшик кўтариб турган одамга кўрсаткич бармоғи билан ким-нимани ишора қилиб қайтиб кетди. Яшикда совун бор экан. «Жигули»лик йигит совунларни у-бу сотаётган учта аёлга тақсимлаб берди-ю, уларга алланималарни таъкидлади. Қайтаётганда шеригимнинг шўхлиги тутиб, ундан сўради: «Совунингиз арзонроқ бўлса олар эдик!» «Товар каттаники. Катта налоговийда ишлайди. У кишининг мушугини пишт деб бўладими» деди қовоғини осиб. «Бу совунларни қиммат нархда сотаётган сотувчилардан кеча қўлга туширган эдилар» деб яна нималарнидир ғулдираб йўлида давом этди. Шеригим тағин ниманидир сўрамоқчи эдими, гапи оғзида қолди. Бозор айландик. Лезвия олмоқчи бўлиб, баҳосини сўрадим. «Арзонидан оласизми ё қиммату зўридан?» деди сотувчи бола. «Нархи қанақа?» десам, «Арзони 120, қимматти 150 дан 200 сўмгача. Қайсинисидан берай?» деган мазмунда юзимга тикилди. Қўлидаги бир пачка «Рапира» лезвияни ўйнатиб қўшиб қўйди: «Зўрлигини соқол олаётганда биласиз».

Афсус, бола мақтаган лезвиядан бир пачка олдиму, уни 9 донаси бир мартагина соқол олишга ярамади. Қолган бир донасини гапимга ишонинглар деб, редакция таҳририятига юбордим. Бундай сифатсиз товарлар қишлоқ магазинларида тўлиб кетган. Хусусий корхоналарда ишлаб чиқарилаётган сифатсиз қоғоз қандлар, сифату қийматини йўқотган оёқ кийимлари, уст-бошлар, айниқса, очиқчасига сотилаётган тозаланмаган пахта мойи кишининг энсасини қотиради. Тўғрисини айтганда, савдо-сотиқ ишлари издан чиқмоқда. Рухсатномаси бўлмаган «тижоратчи» деб номланмиш чайқовчилар кун сайин кўпайиб кетаяпти. Натижада сотувга рухсат берилмаган маҳсулотлар, куннинг иссиғида қолиб бузилган дори-дармонлар сотилаяпти. Дўконларимизда бир килограмм шакарнинг нархи 250 сўм, қора совун 70-80 сўм, ароқлар 400 сўмдан 600 сўмгача, уннинг нархи ҳам осмонда.

Хулоса қилиб айтганда, мутасадди раҳбарлар, солиқ инспекциялари назоратчиларининг кўзу қулоғи қаерда?!

Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 4 сентябрдаги «Бозорларда сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотишни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қишлоқ аҳлини анча хурсанд қилган эди. Чунки бу қарорда таъминотни кафолатлаш кўзда тутилган эди. Бу қарор жойларда қандай бажарилаяпти, маҳаллий раҳбарлар томонидан нима чора-тадбирлар қўлланилаяпти, биз буни сезмаяпмиз. Савдо шахобчаларидаги бундай бекарорлик, тартиббузарликларнинг олди олинармикан? Қачон?! Илтимос, бу ҳақда бизга жавоб ёзиб юборсаларингиз. Эҳтиром билан,

Арол ҚУРБОНОВ,
олий тоифадаги ўқитувчи,
Қашқадарё вилояти
Муборак тумани Амир
Темур жамоа хўжалиги

БИЗ ҲАМ ҲАЙРОНМИЗ!

Ҳурматли Арол Қурбонов, бозор ва дўконлардаги ажаб савдолардан таажжубга тушманг. Сиз ёзганингиздек, нарх қўйишдаги тартибсизликлар Тошкентда ҳам авжига чиққан. «Марказ бўлатуриб-а!», деб ажабланаяпсизми? Мана, уч-тўрттагина мисол. Ярим литрлик оддий бир шиша минерал сувлар магазинларнинг бирида 10 сўмдан, бошқасида 15 сўмдан сотилади, кўпчилик дўкончаларда 25 сўмдан оласиз. Шаҳарнинг энг маркази ҳисобланмиш Сайилгоҳ кўчасида жойлашган қатор емакхоналарда эса 35 сўмдан пулланади. Бир дона «Bonaqua» сувини олсангиз, «300 сўм беринг», дейишади. Кўп жойларда 55-65 сўмдан турадиган 0,5 литрлик «Тянь-Шан» сувини сўрасангиз, 130 сўм беринг деб, тап тортмай бетингизга чақчайиб қарашади. Ҳеч замонда сув-автомобил ёнилғисидан ҳам қиммат бўладими?

Меҳмонларга 2-3 дона ичимлик изладим. Қўйлиқ даҳаларидаги дўконларни айланиб чиқдим. Бир бутилка «Ўзбекистон» ароғи 1-даҳадаги икки дўконнинг бирида 365, иккинчисида 390, 4-даҳадагида 375, 1-даҳадаги «Олимпиа» магазинида 395 сўмдан. Бунинг устига бўш бутилка топиб бориб оласиз. Бутилкангиз бўлмаса, устига яна 20-25 сўмдан қўшишар экан. Қаранг, бу дўконларнинг орасидаги масофа 200-300 метргина. Улардаги нархларнинг фарқи эса ер билан осмончалик. Сотув нархида қатъийлик бўлиши лозим бўлган нон, туз, ёғ, шакар, чой каби маҳсулотлар ҳам бу озиқ-овқат дўконларининг ҳар қайсисида ҳар хил нархда сотилаяпти. Сиз хатингизда таъкидлагандек, буларни текширадиган, тартибга соладиган мутасадди ташкилотлар бу ерда йўқ дейсизми? Ё бозор ичидаги дўконларни гоҳ-гоҳ айланиб чиқиб кетадиган Қўйлиқ солиқ инспекцияси назоратчиларининг кўзи қаерда, дейсизми. Биз ҳам билмадик, улар нархларга қарайдими ёки тушаётган пулларгами?!

Шунақа! Савдода ажиб савдолар... Бу муаммоли савдолар ҳақида кейинроқ яна махсус гаплашармиз.

Зайниддин ДЎСТМАТОВ,
«Инсон ва қонун» мухбири

Озод юрт одамлари

РАШИД АКАНИНГ МАКТАБИ

Боши 1—бетда

Ўшанда хасталикка чалиниб тўшакда ётганимда, кейин Қамашига қайтганимда баъзилар гап-сўз қилишди: «Рашид Норбўтаевнинг фаолияти тугади, энди танасини қимирлатиб туролса катта гап». Минг қатла шукур, аста-секин оёққа турдим. «Қорабоқ»қа лозим кўришганда кўп ўйлаб ўтирмасдан «хўп» деб юборибман. Ёмон бўлмади.

- Қорабоғ сизни қайта синовдан ўтқазди шекилли?

- «Қорабоғ» «номи улуғ, супраси қуруқ» номини олиб, узоқ йиллар қолоқлик ботқоғидан чиқмай келаётган хўжалик эди. Бир томони ерлар чарчатиб қўйилган, одамлар ҳам манфаатдорликдан йироқлашган, аксариси нари-дан-бери, хўжакўрсинга ишлаб келишаркан. Дастлаб унинг фақат 1996 йилдаги фаолиятини таҳлил қилдим. Ғалладан ўртача ҳосилдорлик 7 центнердан ошмас экан. Пахтадан ҳам 18 центнердан... 78 млн. сўм харажат қилиниб, 46 млн. даромад олинган. 31 млн. 700 минг зарар... Бундай шароитда барча ишни янгитдан бошлашга тўғри келди. Ишонасизми, ўша йили мартгача ғалла экдик. Хўжаликда деҳқончилик маданиятига умуман эътибор берилмаган экан. Алмашлаб экишнинг жиддий режасини ишлаб чиқдик. Пахтадан бўшаган 1200 гектар майдонга ҳам ғалла экдик. Натижада 1998 йилдаёқ 28 центнердан ҳосил олдик, яъни 1997 йилга нисбатан 1000 тонна ошиқ. 1997 йилда 1170 гектардан 2960 тонна пахта олинган бўлса, 1998 йилда ҳосил чўғи 3000 тоннага кўтарилди. Ёки 1997 йилда 105 млн. ялпи даромад ва 5 млн. соф фойда олинган бўлса, 1998 йилда 167 млн. ялпи даромад, 90 млн. соф фойда кўрилди. 1996 йилда етиштирилган 300 тонна мева 1998 йилда 1110 тоннага етказилиб, давлатга сотилди. Хўжалик тарихида биринчи бор 50 гектар майдонга шоли экдик, 90 тонна ҳосил олдик.

- Хўжаликни агрофирма тизимига ўтишининг сабаби нимада?

- Маълумки, жамоа-ширкат хўжалигида барча мулк, ҳосил, техника воситалари ўрталиқда. Масъулият ва мажбурият ҳам. Агрофирмада эса меҳнатга онгли, янгича муносабат шакллантирилди. Ҳар бир соҳанинг масъулияти ўз эгасига берилади. Ўзи ишлаб чиқарган маҳсулотни қайта ишлаб, ўзи сотади. Шу сабабли хўжалигимизни 1997 йил 1 апрелдан агрофирмага айлантирдик. Олма, узум, помидорни қайта ишлаш цехи қуриб битказилмоқда. Ғалла ва пахта майдонлари 5 гектардан, пудрат тариқасида бўлиб берилган. Йил бошидан охиригача пудратчи шартнома асосида ойига 2000 сўмдан маош олади. Ортиқча ҳосил деҳқоннинг ўзиники.

- Даромадга қараб буромад, дейдилар...

- Ўтган йили 7,5 млн. сўм маблағ сарфланиб, Манғит ва Қорабоғ қишлоқларидаги 58 хонадонга газ тортилди. Бу йил ҳам 300 хонадонга газ келтириш ишларини ўрталатиб қўйдик. Умуман, одамларга қарашаяпмиз. Қаранг, фақат ўтган йили касаба уюшмаси қарори билан ёрдамга муҳтож ва ногиронларга 3 тонна ғалла, қарийб шунча гуруч, бир тоннача ёғ, 56 минг сўм нақд пул, 72 тонна сомон, 600 литрдан зиёд сут бепул тарқатган эдик. 2312 нафар одамнинг ҳар бири меҳнатига яраша хўжаликдан моддий манфаатдор. Бу йил шу кунгача 21 нафар ишчи санаторий ва дам олиш уйларида соғлигини тиклаб қайтди. 23 киши Қизилтепа дам олиш масканида ҳордиқ чиқармоқда. Ўтган йили ишчиларга 150-250 кг.дан арзонлаштирилган нархда ғалла соттандик. Бу йил шу пайтгача 10 тоннага яқин буғдой хўжалик аъзоларига арзон нархда сотилди.

- Рашид ака, ўзингиз ва оила аъзоларингиз ҳақида гапириб берсангиз...

- Яратганнинг даргоҳида 65 ёшни қоралаб қолдим. 1960 йилда Тошкент Қишлоқ хўжалиги олийгоҳининг агрономия факультетини битирганман. 39 йилдан буён қишлоқ хўжалигида турли раҳбар лавозимларида ишлаб келаяпман. 1964 йилдан бери узлуксиз вилоят кенгаши депутатиман. 4 ўғлим, 5 қизим бор. Барчаси олий маълумотли. Бахтиёр, Абдиғофур менинг касбий издошларим. Йигитали иқтисодчи, Мирвали тижоратчи, 3 та қизим ўқитувчи, биттаси врач. Невара-чеваралар ҳам, худога шукур бисёр. Жамоамиз ҳам, оила аъзоларим ҳам, мен ҳам шу кунларга етганимиздан, мустақиллигимизнинг 8 йиллигини кутиб олишдек шарафли онлар насиб этганидан шодмиз...

Ўз мухбиримиз суҳбатлашди

Маърифат

МАҲАЛЛА ГУЗАРИДАГИ МУЛОҚОТ

Кишилар онгида маърифатни, теран тафаккурни, ҳуқуқий онг ва маданиятни шакллантирмай туриб тараққиётга эришиб бўлмаслиги табиий. Мамлакатимиз Президенти ҳар бир чиқишларида, нутқларида бу ҳақда бот-бот такрорлаётганлари бежиз эмас. Шунинг учун маҳаллаларда, мактаб ва гузарларда ҳуқуқ-тартибот органлари билан ўтказилаётган ҳар бир учрашув, жонли суҳбат-мулоқотлар ўзининг ижобий самарасини бериши зарур. Чунки ўз ҳуқуқини яхши англаб етган одам жиноятга, манфур ишларга қўл уриши қийин.

Юнусобод пойтахтимизнинг энг йирик туманларидан бири. Яқинда туманнинг «Иттифоқ» маҳалласи гузарида ҳуқуқ-тартибот идораларининг фаол ходимлари иштирокида суҳбат-мулоқот бўлиб ўтди. Тадбирда туман ҳокимлиги, суд, прокуратура, ички ишлар идоралари раҳбарлари, ўзини ўзи бошқариш органлари, корхона ва ташкилот раҳбарлари, профилактика инспекторлари, маҳалла посбонлари сардорлари ва шу ҳудудда истиқомат қилувчи аҳоли ўтган йили ишга тушган янги гузар биносида ҳозир бўлишди.

Юнусобод тумани ИИБ бошлиғи, полковник Мирзаанвар Ҳайдаров бошқарманинг ярим йиллик иш якунлари тўғрисида маъруза қилиб, айни пайтда ички ишлар тизимида амалга оширилаётган тадбирлар хусусида тўхталди.

Пойтахтимизда жамоат тартибини сақлаш ва аҳоли хавфсизлигини таъминлаш, шаҳар ички ишлар тизимида олиб борилаётган ислоҳотлар, шунингдек, маҳаллалардаги таянч пунктлари моддий базасини яхшилаш, маҳалла посбонлари тузилмасини ўз вақтида яхши ташкил қилингани ва уларнинг ҳаракатланишини мувофиқлаштириш юзасидан олиб борилаётган ишлар хусусида Тошкент шаҳар ИИББ бошлиғи, ички хизмат генерал-майори Равшан Ҳайдарович Ҳайдаров гапириб берди.

Р.Ҳайдаров ўз маърузасида ўғирлик ва гиёвандликка қарши кураш, ақидапарастликка берилиб, қилаётган ишини ўзи ҳам яхши тушунмай варақалар тарқатаётган айрим ғўр ёшларни тартибга чақириш юзасидан нафақат маҳаллаларда, балки олий ўқув юртлари ва коллежларда ҳам ана шундай суҳбат-мулоқотлар ўтказиб туриш режалаштирилганини алоҳида таъкидлади.

Юнусобод туман ҳокимининг муовини Вафо Латипов ва Ғуломмаҳмуд Абдуллаев номли маҳалла оқсоқоли Қобил ота Зокировлар маҳаллалар ҳудудида намунали жамоат тартибини ўрнатишда кенг жамоатчилик ёрдамига таяниш кераклиги ва бунинг учун ўзини ўзи бошқариш органлари раислари ҳам ўз ҳиссаларини аямаслиги, назоратни сусайтирмаслик лозимлигини, ана шундагина жиноятчиликнинг пайи қирқилишига эришиш мумкинлиги хусусида фикр юритдилар.

Туман ИИБ бошлиғи жамоат тартибини сақлашда намуна кўрсатган маҳалла посбонларини қимматбаҳо совғалар билан муносиб тақдирлади.

Шундан сўнг маҳалла посбонларига гувоҳномалар тантанали равишда топширилди.

Қарийб икки соат давом этган жонли суҳбат-мулоқотни Юнусобод туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Рустам Қурбонов олиб борди.

Азиза МАМАЗИКРИЯЕВА,
жамоатчи мухбиримиз

Бўлажак ҳуқуқшунос минбари

ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАР ВА ИМТИЁЗЛАР

Мамлакатимиз иқтисодини ривожлантиришнинг энг муҳим омилларидан бири мавжуд ишлаб чиқариш, иқтисодий, ижтимоий, жўғрофий ва бошқа имкониятлардан тўла, самарали фойдаланиш билан боғлиқдир. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги алоқалари тизими билан интеграциясини тезлаштириш, миллий иқтисодиётни чет элдан келтириладиган товарлар ўрнини босадиган ва дунё бозорига чиқариладиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришга йўналтиришни кучайтириш тараққий этган мамлакатларнинг илғор тажрибаларидан фойдаланишни, чет эл инвестицияларини олиб киришни тақозо этади. Бундай саъй-ҳаракатлар илғор технология ва асбоб-ускуналарни, «ноу-хау»ни республикамиз саноатига жалб этиш ва жорий қилиш имконини беради, рақобатбардош корхоналар фаолиятини таъминлайди, меҳнат ресурсларининг сифатини ошириб, қўшимча иш ўринлари очилишини тезлаштиради.

Кейинги йилларда республикамизда чет эл инвестициялари оқимини ошириш, хорижий инвестицияга эга бўлган корхоналар фаолиятини кенг йўлга қўйиш учун зарур ҳуқуқий асослар юзага келтирилди. Булар сирасига Ўзбекистон Республикасининг «Чет эл инвестициялари тўғрисида», «Чет эл инвесторлари ҳуқуқлари кафолати ва ҳимояси чора-тадбирлари тўғрисида»ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чет эл инвестицияларига эга корхоналарга берилган қўшимча имкониятлар ва имтиёзлар тўғрисида»ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг қарорларини киритиш мумкин.

«Чет эл инвестициялари тўғрисида»ги қонунга кўра чет эл инвестициясига эга корхона деганда акцияларнинг ёки устав фондининг 30 фоизини чет эл инвестицияси ташкил этадиган корхоналар тушунилади.

Давлат рўйхатидан ўтказиладиган, чет эл инвестициясига эга, янгидан ташкил этилган корхоналар қуйидаги шартларга жавоб бериши лозим:

- бундай корхонанинг устав фонди миқдори 150 минг АҚШ долларидан кам бўлмаган маблағдан иборат бўлиши керак;
- корхона иштирокчиларидан бири, албатта, чет эллик юридик шахс бўлиши лозим;
- корхона устав фондининг 30 фоизидан кам бўлмаган қисми чет эл инвестицияси ҳиссасида бўлиши керак.

Чет эл инвестициясига эга корхоналарга улар ташкил этилган кундан бошлаб имтиёзлар берилади. 1997 йил 1 январдан бошлаб чет эл инвестицияларига эга корхоналар учун меҳнатга ҳақ тўлашга йўналтирилган маблағнинг давлат томонидан бошқарилиш тартиби бекор қилинди. Шунингдек, чет эллик инвесторлар томонидан қўшма корхона устав фондига қўшиш учун, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ҳамда Ўзбекистон Республикасида меҳнат шартномаларига асосан фаолият кўрсатаётган хорижлик инвесторларнинг шахсий эҳтиёжлари учун олиб келинадиган мол-мулкдан божхона божи олинмайди.

Республика инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларга маблағ қўядиган чет эл инвестицияларига эга бўлган ишлаб чиқариш корхоналари учун даромад солиғидан озод қилиш муддати 5 йилдан 7 йилгача узайтирилди. Бундан ташқари чет эл инвестициясига эга корхоналар чиқариладиган маҳсулоти хорижга экспорт қилинишига, хориждан олиб келинадиган товарлар ўрнини босадиган маҳсулотлар етиштириб беришига ва яна бир неча жиҳатларига қараб давлат томонидан қатор имтиёзларга эга бўлади.

Давлат чет эл инвесторлари ҳуқуқларини кафолатлайди ва ҳимоя қилади.

Қонуний ҳужжатлар, шу жумладан, маъмурий меъёрий ҳужжатлар чет эл инвесторларига ёки хорижий инвестицияларга зиён етказадиган бўлса, улар кучга эга эмас, деб ҳисобланади. Чет эл инвестицияси ва хорижлик инвесторларнинг Ўзбекистонда кенг фаолият кўрсатишлари учун барча шарт-шароитлар, қулайликлар яратиб қўйилгани ва улар қонун йўли билан мустаҳкамлангани биринчи навбатда, албатта, мамлакатимиз иқтисодиётини юксалтириш, жаҳон бозорларига чиқиш ва четдан товар олиб келишни камайтиришга қаратилган. Мустақил Ватанимиз салоҳиятини кўтариш учун бундай имкониятлар зарур ва ғоятда қимматлидир.

Минавар РАҲИМОВА,
ТДЮИ талабаси

ТАНДИР ТЎЛИБ ПИШИБДИ...

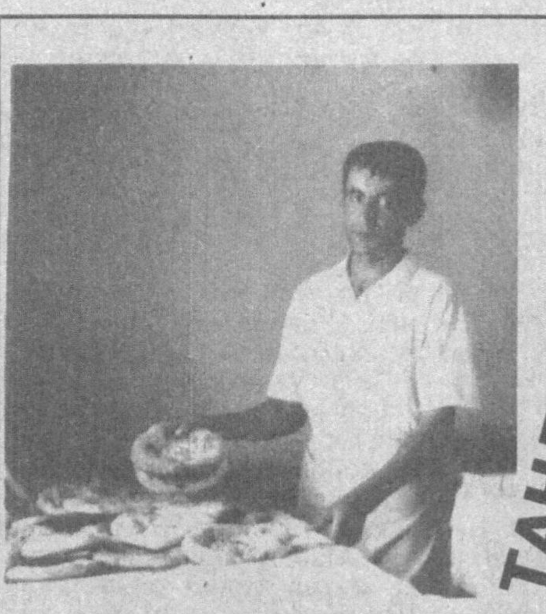

«Нонхўр» журналист текшируви

(Ҳазилнамо)

Инсон истеъмол қиладиган таомлар ёки ноз-неъматлар орасида нонниг ўрнини босадигани йўқ. Дастурхонингизда хушбўй ва хушрўй, ширмойи нонлар турса, беихтиёр иштаҳангиз очилиб, кўнглингиз кўтарилиб кетганини сезмай қоласиз. Бироқ оташ тандир ёнида куйиб-пишиб нон ёпаётган новвойлар меҳнати ёдимизга келавермайди. Обод ва серфайз Шаҳрисабз бозорларини, маҳаллаларни айланиб, дўконларда сотилаётган бир-биридан хуштаъм, ширмойи ва қолипи нонларни кўрасиз. Улар қаерда тайёрланади деб сўрасангиз Шаҳрисабз нон заводини айтишади.

Шаҳрисабз «Нон» очиқ ҳиссадорлик жамиятига бориб, жамият раиси Баҳодир Рустамов ва жамият аъзолари билан суҳбатлашсангиз амин бўласизки, аҳил ва меҳнаткаш жамоа тайёрлаб, эл дастурхонига етказаётган нон ва нон маҳсулотлари бежизга қадр-қимматини топмаётган экан. Бу корхонада ҳар куни 5-6 тонна ун қайта ишланади. Сифат ва самарадорликда йил сайин ижобий ва қувонарли ютуқлар қўлга киритилмоқда. Шаҳарнинг 22 та маҳалласида ташкил этилган новвойхоналарда сифатли нон тайёрлаш борасида ўзаро мусобақа ташкил этилган бўлиб, улар маҳаллаларни обод ва манзур этишдан ташқари, бозорда ноннинг нархини арзонлашувида ҳам фаол иштирок этмоқда.

Айни кунгача корхона 505 тонна 400 кг нон ва нон маҳсулотлари, 4,5 тонна қандолат, 18 тонна 900 кг. макарон маҳсулотлари ишлаб чиқариб, эл дастурхонига етказиб берган. Ёки ўтган йилнинг шу пайтига солиштирганда 128,7 фоизга ошганлиги қайд этилган. Шунингдек, ўтган йили нақд пул тушуми 2 миллион сўмдан ошиб кетган бўлса, бу йилнинг ярмидаёқ 14 млн. 59 минг сўмни ташкил этади.

Корхона ишчи-хизматчилари ўтган йили ҳар минг сўмлик акциялари ҳисобига бор-йўғи 100 сўмга яқин фойда олишган бўлса, бу йил бу рақамни 50%га ошириш учун меҳнат қилишаяпти. Биз раисдан бундай жиддий ўзгаришнинг сабабини сўраганимизда бу йил шаҳарда газ таъминоти яхшиланган, маҳаллаларда новвойхоналар кўпайтирилган, маҳсулот етказиб берувчи ташкилотлар билан тўловлар вақтида амалга оширилаяпти, энг муҳими, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш оқибатида харидорлар кўпайишидир, деди. Маҳсулот таннархининг арзонлашуви эса олинаётган соф фойдани янада кўпайтирган. Қўлигул новвойлар 300 гр.лик «Янгилик», 350 гр.лик «Оила», 500 гр.лик «Деҳқони», «Туркман чуриги» ва парҳез нонларни ўз вақтида эл дастурхонига етказиб бериб, ёшу қарининг олқишига сазовор бўлмоқда. Нон ташувчи машина ҳайдовчиси Рафаэл Аҳмедов, новвой Алишер Жалиловлар корхона фахри. Бу табаррук масканда эса ҳамманинг қутлуғ нияти битта: элимиз дастурхони ҳамиша тўкин бўлсин!

Иссиқ нондан еволиб, новвойларнинг «бетига қарамаган» мухбиримиз
Ғ.РАҲМОН «маҳсулоти»

Суратларда: *журналист 3-4 та пўрсилдоғ нонни сувга ботириб паққос туширгач, «ана шундан 4 тасини еб кетди-я, номард» деяётган новвой, иккинчи суратда корхона «изқувари» «ҳозир қувиб етамиз» деб қувлашга шайланган пайт акс этган. Аммо... Ғозига етиб бўпсиз. У киши ғоз бўлиб учди-кетди.*

Бу ажиб дунё

ЖАҲОНДАГИ ЭНГ БОЙ ОДАМ

«Майкрософт» корпорациясининг эгаси Билл Гейтс биргина ўтган йилнинг ўзида бойлигини икки ҳиссага кўпайтирди. Ҳозир унинг хазинаси деярли 90 миллиард долларга тенг.

«Форбс» журнали эълон қилган миллиардлар клуби аъзолари рўйхатида у биринчи ўринда турибди. Бу рўйхатда жами 465 киши бор. Гейтсдан кейин ундан анча орқада «Инвестиция ишлари устаси» деб ном олган Уоррен Баффет бормоқда - унинг бойлиги 36 миллиард доллар.

Дунёдаги энг бадавлат аёл деб француз Лилиан Беттакур тан олинмоқда. Унинг қиладиган иши ғоят катта мерос - 13,9 миллиард доллардан чилпиб-чилпиб фойдаланиш, холос.

«Ишламайдиган бойвачча ва бойвуччалар: подшоҳлар, қироличалар ва зўравон давлат раҳбарлари» деб номланган махсус рўйхат ҳам қизиқарлидир. Бу рўйхатни 30 миллиард долларлик бойлиги билан Бруней султони бошқариб келмоқда. Ундан кейинги ўринларда Саудия Арабистони, Абу-Даби, Қувайт, Дубай ҳукмдорлари, Нидерландия қироличаси боришмоқда. Буюк Британия қироличаси 10-ўринни эгаллаб келмоқда.

МАШҲУР БОКСЧИНИНГ ҚИЗИ ҲАМ...БОКСЧИ

Ташқи кўриниши бўйича Лайло Али кино юлдузи бўлса тўғри келарди, негаки у Лос-Анжелесда - Голливуднинг шундай ёнгинасида яшайди. Ёши ҳам жуда тўғри келарди - энди 21 га кирган. Лекин у артист эмас, профессионал боксчи бўлажагини эълон қилди.

Бу билан ҳаммага дарҳол танилиб қолди ва реклама қилувчилардан кўплаб сердаромад, фойдали таклифлар кела бошлади. Аёллар профессионал бокси мавжуд бўлган ва ривожланиб бораётган мамлакатлардан бири Америкадир. Бундай мамлакатлар умуман унчалик кўп эмас.

Лайло кўпчилик эътиборини қозонаётгани бежиз эмас: камтарликни йиғиштириб қўйиб, ўзини «энг буюк боксчи» деб эълон қилган Муҳаммад Алининг қизи. Отаси қизи танлаган йўлдан норози, бироқ Лайло ниятида қаттиқ турибди ва 8 ойдан буён ҳар ҳафтада 5 кун мунтазам машқ билан шуғулланмоқда. У отасининг муносиб вориси эканини амалда кўрсатиш ниятида ўртача оғирликда жаҳон чемпиони бўлажагини олдиндан эълон қилди.

«Труд» газетасидан Феруза НУРМАТОВА таржимаси

Ростми, бўҳтонми?

НОПОКЛИКДАН ЖАБР ЧЕКАЯПМАН

Ҳурматли «Инсон ва қонун»!

Ушбу мактубимни Сиздек таниқли ижодкорлар жамоасига ҳар жиҳатдан ўқимишли, таъсирчан чиқаётган газетангизга бўлган катта ҳурматим ва ишончим белгиси сифатида ёзаяпман. Аслида Сизларга кўнгилни хушнуд қиладиган воқеалар, хабарлар юборишим керак эди. Лекин наилож, баъзан атрофингдаги айрим амалдорлардан кўнглинг қолганида, ўзингни камситилган, инсоний ҳуқуқларинг топталган деб ҳис қилганингда нордон мактублар битишга мажбур бўлар экансан.

Мен касалманд, ёлғиз аёлман. 14 йилдан буён Жиззах шаҳар санитария-эпидемиология марказида ишлайман, ҳозир эпидемиолог врач ёрдамчисиман. Жамоамизга икки йил аввал Фикрия Шаҳзодаева деган аёл бош врач этиб тайинланди. Шу кундан бошлаб қонунларимизни четлаб ўтиш, инсонни ҳақоратлаш, таҳқирлаш, таъқиб қилиш, ўзаро душманлик, ишончсизлик оддий ҳолга айлана бошлади. Света Фисун, Шура Исамутдинова, Зулхумор Ҳамдамова, Малоҳат Муқимова, Саломат Нишонова, Тамара Бойматова, Альфия, Малик каби ҳамкасбларимиз ҳақ сўзи учун раҳбарнинг қаҳрига дучор бўлишиб, «ўз ҳоҳишлари» билан ариза ёзишди.

Опанинг касбга, ишга алоқаси бўлмаган топшириқлари, ходимларни шахсий югурдагига айлантиргани, ғайриқонуний топшириқлари бизни чарчатаяпти. Эътироз билдирсак, касбга тааллуқли юмушлар қолиб кетаётганини айтсак ёқмаяпмиз. Шаҳримизда эпидемиологик вазият яхши эмас. Хавфли касалликлар тарқалиши мумкин бўлган манбаалар бор. Уларни ўрганиш, анализлар йиғиш, вазиятни аниқ назорат қилишимиз лозим, техника, лаборатория асбоб-ускуналари зарур. Опа эса ҳатто бензинни фақат ўз хизмат машинасига ишлатади.

Бу ишлар ўрнига топширилмаган металл учун «иккиламчи қора металл» корхонасидан маълумотнома олиш, санитария дафтарчаларини пуллаш, бульдозер, хартумли машина, малютка излаш, йиғим пуллари тўплаш, курьерлик қилиш вазифаларини юклайди. Албатта, булар кундан бир «чимдим», холос.

Буларни раҳбарнинг юзига айтдим. Аммо... «маҳмадона»чилигим бошимга бало бўлди. Аввал 1997 йилнинг 1-28 феврали, сўнг яна 1999 йилнинг айнан 1-28 февралида Тошкент шаҳрида малака ошириш курсида ўқиган даврим учун сафар пули ва иш ҳақим унинг топшириғи билан берилмади. Соғлиғим ёмонлашгани туфайли бюллетенда бўлган даврим тўланмади. Изимдан одам қўйиб, мендан айб қидирилди. Ёлғизлигим, икки нафар фарзандим вафот этгани, «сохта касаллигим»... хуллас, ҳақоратлар ошиб тушди. Ҳатто менга нисбатан туҳмат уюштирилди. Кимлардандир таъмагирлик қилиб, пул сўраган эмишман. Устимдан шаҳар ҳокимлигига шикоят тушган эмиш. Нега энди улар мен ҳақимда корхонамга эмас, ҳокимлик идорасига, маъмурий идораларга ёзишлари керак? Охири ёзганларнинг бирортаси мени кўрмагани ва танимаслиги очилиб қолди.

Тиббиёт тизимида бундай тили бошқа-ю, иши бошқалар умумий ишга, ислоҳотларга салбий таъсир кўрсатади. Бу ҳолни шаҳарнинг санитария аҳволини ўрганиш, идорадаги ишнинг, хатлар, аризалар, шикоятлар билан ишлашнинг аҳволи, буйруқларнинг чала-яримлигини таҳлил қилиш билан хулосалаш мумкин.

Дилором Жўраева

ТАҲРИРИЯТДАН:

Хатни ўқиганимиздаёқ фикримиздан ўтди: ростми, бўҳтонми? Табиийки, хатда ёзилганлари ҳақ бўлса ҳам, уйдирма бўлса ҳам кимдир жавоб бериши керак. Ё бошлиқ, ё ариза муаллифи. Бу вазифа эса мазкур идора тасарруфида бўлган маҳкамага тегишли. Кўриб турганингиздек, нособлом вазият юзага келибди. Унинг дарҳол олди олиниши, «кўз чиққунга қадар» қонуний ва адолатли ечим топилиши керак. Хўш, ким ҳақу ким ноҳақ, ҳурматли вилоят санитария-эпидемиология хизмати мутасаддилари? Таҳририятимиз ўз газетхонлари билан жавоб кутишга ҳақли деб ўйлаймиз. Яна бир нарса: Фикрия опамиз ва тилга олинган айрим ташкилот вакиллари «бир аёл ёзибди-ю, биз танқид қилинибмиз» деб ўйламасинлар, хафа ҳам бўлишмасин. Муҳими, тўғри сўзнинг тўқмоғи ютади. Ўз сўзингизни айтинг, саҳифаларимиз сизлар учун ҳам очиқ.

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг 1999 йил 27 июл 30-сонида чоп этилган «Фуқаролар адлия идоралари ва судларга ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимояловчи орган сифатида қарасинлар» мақоласидаги иккинчи устун учинчи қаторидаги «45 та» рақами «74 та» деб, бешинчи қаторидаги «126 та» рақами «283 та» деб, учинчи устун 36-қаторидаги «77 та» рақами «91 та» деб ўқилсин.

Шунингдек, иккинчи саҳифадаги «Адолат устувор мақсадимиз ва сиёсатимиз бўлсин» деб номланган маърузанинг охирги устун биринчи қаторидаги «Фарғона вилоятидан З.Р.Ғофурова» жумласи олиб ташланиб, алоҳида жумлада «Фарғона вилоятидан танловга қўйилган З.Р.Ғофурованинг номзоди ўрганилганда стажировка муддати 3 ойга ҳеч бир сабабсиз қисқартирилганлиги аниқланди. У 1990-94 йилларда Фарғона шаҳар ФҲДЁ бўлими инспектори вазифасида ишлаб, мутахассис сифатида адлия идоралари соҳасида ишламаса-да, адлия бошқармаси бошлиғи Т.О.Сўпиев томонидан бу ҳолда асоссиз қарор қабул қилинган» деб ўқилсин.

ТАҲРИРИЯТ

КЕЛГУСИ СОНДА:

Найранг билан топилган пуллар

уни қора курсига ўтқазди

Ана, холос!

ОЛТИНХЎР СИГИРЛАР

Ҳиндистоннинг Висакхапатанам портида Бирмага жўнатиш учун йирик шохли қорамоллардан бир тўдасини кемага ортишаётган эди. Шу пайт тўсатдан сигирларнинг бири у ёқ бу ёққа тебраниб турди-да, ўзини ерга ташлади. Бундан шубҳаланган божхона ходимлари (ветеринария ҳужжатларида барча моллар соғлом эканлиги кўрсатилган) ветеренария инспекцияси билан биргаликда йиқилган сигирнинг қорнини ёриб кўришди. Маълум бўлишича, сигирнинг қорнида 450 грамм олтин қум бор экан. Интроскоп ёрдамида қайта текширувдан ўтган 350 та жониворнинг ҳар бирида 270 граммдан то 540 граммгача олтин қум борлиги аниқланган. Шундай қилиб контрабанданинг навбатдаги урининши инқирозга учради.

«Фикрлайдиган» қўғирчоқлар

Америкадаги ўйинчоқ ишлаб чиқарадиган компаниялардан бири болалар учун «фикрлайдиган» ва «гапирадиган» қўғирчоқ яратди. Ихтирочилар Жуля деб номлаган бу қўғирчоқ инсон нутқига тўлиқ амал қилиб, митти жараёнлар ёрдамида берилган дастур бўйича чекланган мавзуда гаплаша олади. Жулянинг тил бойлиги юзга яқин сўздан иборат бўлиб, қеракли жавобларни қайтаради, холос. Тангадек митти тизимни алмаштириб, Жулянинг сезги органларини ҳам ўзгартириш мумкин. Масалан, ҳароратнинг ўзгарганлигини сезган қўғирчоқ об-ҳаво тўғрисида ўз фикрини айта олади. Уни қўлидан етакласангиз, қаёққа бошлаётганингиз билан қизиқади.

Шаҳноза ШАРИПОВА тайёрлади

Бироз дам олинг

ИШОНМАНГ УЛАРГА...

Бир раҳбар бебош ходимини чақириб танбеҳ берибди:

- Тузаласанми ўзи, Норхидир? Қачонгача хурмача қилиқларинг билан жамоани безовта қиласан? Айрим ҳамкасбларимизнинг етказишича, сен бироз анақароқ, «ненормальний» эмишсан.

- Э-э, хўжайин, ишонманг уларга! Қўйиб берсангиз, ҳатто Сизни ҳам... ақллига чиқариб қўйишлари ҳеч гап эмас, - жавоб берибди «бебош».

МАДАНИЙ СЎКИНИШ

Норхидир топарман-тутарман бўлиб, мансаби ҳам кўтарилибди. Анча ақлини йиғиб олгандан сўнг қўл остидаги бебош ходимини «сийлабди».

- Биз маданиятли одамлармиз, муҳтарам Норқобилбой! Уят сўзни оғзимизга олмаймиз. Тартибсизлигингизни авайлаб сизга уқтириш билан бирга секин қулоғингизга шипшиб қўйишимизга рухсат бергайсиз. Сизнинг меҳрибон ойижонингизга отангиз қилган олижаноб муносабатлардан бирини, сўзда ифода этмай туриб, айтди деб ҳисоблайверинг. Ақли-ҳушингиз бут, ўзингиз англаб оларсиз-а, лаббай!

- Тушундим, - дебди Норқобилбой. - Менинг сизга бўлган муносабатим сизникидан минг чандон ортиқ эканлигини сиз ҳам билиб қўйсангиз, деган эдим.

МЕРОСХЎР ЭМАС, ФАРЗАНД!

- Табриклайман Норхидир! - деди бошлиқ ўша «бебош» ходимига. - Ўғиллик бўлибсиз, меросхўр дунёга келибди.

- Дастлабкиси — ўғиллик бўлганим рост, табригингиз учун раҳмат! - дебди Норхидир. - Аммо меросхўр деганда адашдингиз, менда унга қолдирадиган мероснинг ўзи йўқда!

Мулла САЙИЛГОҲИЙ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир Файзулла ҚИЛИЧЕВ

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ
Ғайбулло РАҲИМОВ
Парахат АЙТНИЁЗОВ
Бурхон БЕКМИРЗАЕВ
Шавкатжон МАВЛОНОВ
Неъмат АМИНОВ
Абдил ТЎХТАШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
Сирожиддин РАУПОВ (Бош муҳаррир ўринбосари)
Тўхтамурод ҲАСАНБОЕВ (масъул котиб)
Зайниддин ИСЛОМОВ
Ҳамза ЗОКИРОВ
Миршоҳид МИРҲАМИДОВ
Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Индекс: 646882
«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятида саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмида, офсет усули билан «ШАРҚ» нашриёт матбаа концерни босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-0668. Тиражи-10.000. Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 20.00

Навбатчи: А. ОТАБОЕВ
Компютерда оригинал макет тайёрловчи: У.ДЎСМАТОВ
Терувчи: М. ДЎСТОВА

МАНЗИЛИМИЗ: 700047 Тошкент шаҳри, Сайилгоҳ кўчаси-5. Телефон, факс: 133-24-41
«Инсон ва қонун» газетаси 1998 йил 2 июлда Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00141- сон билан рўйхатдан ўтган.